

העלון יוצא לעילוי נשמת
מזיאנה נג'ימה בת
חנינה לבית וזאן ע"ה,
ובעלה מקיקץ
כצאני בר רחל ע"ה

שיעורו השבועי של מרן ראש הישיבה
רבנו מאיר מאזוז שליט"א

יתן לשימוע
בשידור ישיר את
שיעורו של מרן שליט"א
בערוץ קול ברמה.
או ב'קול נאמן':
079-9-367-367
או ב'קול בית נאמן':
079-9270505

בית נאמן

מוצאי שבת פרשת "נצבים", כ"ט אלול התשע"ט

בבית הכנסת "אהבת התורה - איש מצליח"
רחוב הרב עוזיאל 43 ב.ב.

בשעה 21:00

נושאי השיעור:

- א. עם ה' אנחנו. ב. כשרות עוף "פניניה". ג. תיקון חצות וסליחות בערב ראש השנה. ד. התפלה האחרונה של תשע"ט. ה. "חבושים" בסימנים של ראש השנה. ו. בכיה בתפלות ראש השנה ויום הכיפורים. ז. קריאת התלים בראש השנה ושלא לישב בטל. ח. אמירת הווידוי בין התקיעות (המשך). ט. אכילת דגים בראש השנה. י. פיוט "עת שערי רצון". יא. פירוש "לעולם ה' דברך נצב בשמים". יב. ההוספות בתפלה בעשרת ימי תשובה ואם שכח לאומרים. יג. פירוש "המלך המשפט". יד. מנהג הכפרות. טו. מנהג התשליך.

התפלה האחרונה של תשע"ט

ד. מחר (יום ראשון) תפלת מנחה התפלה האחרונה של השנה, שנת תשע"ט. וצריך לכיין בה הרבה ולהגיע בזמן לקרוא את "הפתיחה" (למנוצח על הגייתיה) שלפני התפלה. השנה הזאת היתה מלאה בעיות. מעולם לא היו בחירות כפולות בשנה אחת, וגם הבחירות השניות בחודש אלול שאף פעם לא היה ככה. השנה הזאת השתגעו הרבה. "ותגעש ותרעש הארץ" (תהלים י"ח ח), המלה ותגעש בגימטריא תשע"ט. ואפשר לומר "ותגעש" לשון שגעון... בגלל אדם אחד לקחת את כל המדינה לבחירות ולבזבז מיליארדים, זה שגעון. אם יבוא בחור ישיבה ויוציא מכספי המדינה סכום מסויים, כולם יצעקו עליו גנב וגזלן וכו', אבל ליברמן מותר לו הכל. ליברמן - אדם חופשי, "מן" זה בן אדם "ליבר" זה חופשי. לכן יקח את המדינה כולה ויחנוק אותה. אבל שיעשה מה שירצה, ויום אחד מגיע הכל.

"חבושים" בליל בראש השנה

ה. פעם אמרתי שלוקחים את הספרג'ל - חבושים, ואומרים עליהם: "יהי רצון שירבו זכויותינו כגרעיני חבושים". אבל אין כ"כ הרבה גרעינים בזה. **אבא ע"ה** היה אומר עליהם ככה, ושאלתי אותו: כמה גרעינים יש בספרג'ל בכלל?! אולי בתפוחים יש יותר מהם, ומה החידוש בזה?! ענה לי: ככה אומרים. ושמתני מאחרים שאומרים "שתהיה שנה זו טובה מתוקה כספרג'ל", אבל החבושים לא מתוקים אלא חמוצים מעט. אמנם אם נוסף להם סוכר יהיו מתוקים, אבל זה לא נקרא "שנה מתוקה כספרג'ל". אבל א"כ שמעתי שבמקור היה אחרת, שהביאו את הספרג'ל כדי לברך עליו שהחיינו בלילה השני, כי מרן (סימן ת"ד ס"ב) כותב שיש ספק בלילה השני אם לומר בקידוש שהחיינו או לא, ולכן עדיף להביא פרי חדש ולכוין עליו בברכת שהחיינו. והבינו מדברי שגם היום יביאו את הספרג'ל בלילה השני. אבל זה לא נכון, כי אמנם זה היה המנהג בהתחלה, אבל יש עליו שתי קושיות: דבר ראשון, מעיקר הדין אפשר לומר שהחיינו בשני הלילות ולא צריך שום פרי חדש. דבר שני, אם תביא פרי חדש בגלל הספק, א"כ ברכת שהחיינו עושה הפסק בין הקידוש לשתיה, ומה נפשוך, אם אתה מברך שהחיינו על הקידוש בלילה השני למה לך פרי חדש?! ואם תאמר שאין מברכים על הקידוש, א"כ שהחיינו בשביל הפרי חדש זה הפסק בין הקידוש לשתיה. המנהג של מהר"ם מרוטנברג לברך שהחיינו על יין חדש (עי' שו"ת מהר"ם מרוטנברג דפוס פראג סימן ב' אות א'), וממילא אם היה מביא יין חדש אין בעיה בזה. אבל אנחנו היום כשרואים יין לא יודעים אם זה חדש או ישן. **לכן לא כדאי להביא פרי חדש בלילה השני בכלל, וכל הפירות יברך עליהם שהחיינו בלילה הראשון** (ועיי' בחוברת אור"ת תשרי תשמ"ח סימן ב' אות א'). אמנם הספרג'ל הזה נשאר קבוע מהתקופה שהיו מביאים אותו לפני חדש. **רבי צמח** שיחיה הוסיף לומר עליו: "ותוציא **חבושי** עמך ישראל לאורה", חבושים - חבושים. הנה יהונתן פולארד מסכך, ה' יעזור שהשנה הזאת ישתחרר וישתחרר. [כאן מרן שליט"א אמר לציבור: תגידו אמן. וענו כולם בקול רם: אמן. העורך].

"ובו יצדקו ויתהללו כל זרע ישראל"

א. שבוע טוב ומבורך. "ובו יצדקו ויתהללו כל זרע ישראל" (פיוט "דיר רשים נחלשים"), כל עם ישראל יצדקו ויתהללו בקב"ה. כל אומות העולם מודים שזה עם מיוחד, "עם ה' אלה, ומאמצו יצאו" (יחזקאל ל"ד כ), ובו יצדקו ויתהללו. אם אנחנו נהיה למופת לאומות העולם, הם יכבדו אותנו. לא בגלל שאנחנו מיוחדים, אלא בגלל שכולם לומדים תנ"ך, והם יודעים מה שכתוב שם: "ויאמר אך עמי המה, בנים לא ישקרו, ויהי להם למושיע" (ישעיה ס"ג ח).

כשרות עוף "פניניה"

ב. לפני שבועיים דיברנו על עוף "פניניה" (עלון 178 הערה 8).² לא אמרתי הכרעה ברורה בזה, כי באמת יש עדויות לכאן ולכאן. **הרב אברהם יוסף שליט"א** (רבה של חולון) שלח לי תשובה שלו שנדפסה לפני ארבע שנים בקובץ ויען שמואל (חלק י"ח סימן כ"ב), וכתוב שם שהעוף הזה מותר באכילה, לפי ההכרעה של מורנו ורבנו רבי כלפון (ברית כהונה י"ד מערכת העי"ן אות ה), שאם יש עדויות סותרות אפשר לבדוק לפי הסימנים שכתובים בגמרא (חולין ב"ט ע"א) זפק וקורקבנו נקלף ואצבע תירה ואינו דורס. הוא כותב שגידלו את העוף הזה ורואו שאינו דורס, והוא כמו תרגול הודו רק קטן יותר. זה מה שכתב שם. אינני יודע אם כולם מסכימים לזה, אבל אפשר לסמוך גם על ישיב משה שמתיר את זה, וגם על רבי כלפון שאמר שאפשר לבדוק בסימנים האלה. לכן מי שרוצה לאכול "פניניה", יקח הרבה פנינים בזה... "ורחוק מפנינים מכרה" (משלי ל"א י').

תיקון חצות וסליחות בערב ראש השנה

ג. הלילה ערב ראש השנה, **אם מתחילים סליחות לפני עמוד השחר, יכולים להשלים אחרי עמוד השחר את היודיים והכל**. אבל אם מתחילים מאוחר כמו כל העצלנים, הפסידו וידי ולדוד אלך. ואולי אפשר לומר "ויעבור" כמו פסוקים בעלמא בטעמים. אבל עדיף לקום מוקדם. אצל האשכנזים הלילה הזה נקרא "זכור ברית"³. אנחנו עושים אותו כמו כל הלילות, רק שמוסיפים כמה פיוטים שלא קראנו אותם, כמו "יה שמע אבינוך", "אנא כעב זדוני", וכל מה שנוסף שם. **הלילה אומרים "תיקון חצות" תיקון רחל ותיקון לאה, כי המולד של תשרי יהיה מחר בבוקר**. אם היה המולד קודם לכן, היינו פטורים מלומר תיקון רחל. הבן איש חי (ש"ב פרשת ויקרא אות ד') כותב שאם המולד של ערב ראש חודש היה כבר בלילה, מי שקם אחרי המולד לא יגיד תיקון רחל. אבל המולד של ראש חודש תשרי מחר בבוקר, ואין בעיה בזה.

- פעם ראש הממשלה הראשון במדינה הזאת, אמר: כמו שהחיינו את השפה העברית ככה נחיה את השפה היוונית. היה לו ראש גדול (מישהו אמר לי שהיה ספק שלו היה יותר גדול מכל בני הארץ, והיו עושים לו כובע מיוחד), והוא למד את השפה היוונית. יום אחד נפגש עם ראש ממשלת יון, והתחיל לדבר איתו ביוונית. שאל אותו ראש ממשלת יון: מה אתה מדבר? אמר לו: זו יוונית השפה של אבותיך. אמר לו: מה זה יוונית?! השפה הזאת מתה. אמר לו: בוא נחיה אותה, ונאמן אתה להחיות מתים, כמו שהחיינו את השפה העברית. אמר לו: העברית זו שפת אלקים, והיוונית שפת בני אדם ועברה כבר מהעולם.
- הוא נקרא גם "פניניה". בצרפתית זה נקרא "פן-טאד", ואולי המלה פניניה מקבילה לצרפתית אולי גם לשאר שפות.
- פעם בילדותי בגיל תשע ראיתי שיר כזה: "אבי העירני תכשיט (האשכנזים קוראים לילדים שלהם 'תכשיט'), הלילה זכור ברית". הם חוזרים תכשיט עם ברית. אמנם הם אומרים "בריס", אבל כנראה מי שכתב את זה היה אומר ברית, ואותו דבר תכשיט-ברית.

הלקדשות והנצחות : 052-7130552

טוואר גרפי: 050-2738858

החלפת נרות	מוצ"ש	ר"ת
17:41	18:51	19:32
17:58	18:53	19:29
17:46	18:52	19:27
17:58	18:53	19:29

בכיה בתפלה של ראש השנה ויום הכיפורים

1. ביום ראש השנה יש בוכים בתפלה. הרב האר"י ע"ה (שער הכוונות דף צ"א ע"א) אמר: מי שנופלת עליו בכיה בתפלה של ראש השנה, יש לו זכות גדולה מאד, שהוא מתרגש בתפלה הזאת. לעומת זה הגר"א ע"ה (מעשה רב סימן ר"ח) כותב שלא לבכות בתפלות בראש השנה, כי בזמן נחמיה שהיו אנשים עולים חדשים ובוכים כי נטמעו בנשים נכריות, נחמיה אמר להם: "לכו אכלו משמנים ושנתו ממתקים, ושלחו מנות לאין נכון לו, ואל תעצבו כי חדות ה' היא מעוזכם" (נחמיה ח' י'). והפסוק מדבר שם על ראש השנה. וא"כ איך אפשר לחלוק על פסוק מפורש?! **לכן הרב עובדיה ע"ה** (ש"ת יחזיה דעת ח"ב סימן ס"ט) מתרץ שלכתחילה לא בוכים בתפלה, אבל אם נפלה עליו בכיה זה בסדר, ולמד את זה מדיוק הלשון בשער הכוונות. ויש חכמים (מבחורי הישיבה וגם אחרים) שכתבו שמדברי שער הכוונות משמע שמצוה לבכות בראש השנה. אבל אפילו תמצא לומר שיש מצוה, אם אדם לא בוכה מלבו רק מתחזה, חבל על הזמן. מה אתה מתחזה? יש אפשרות לשים קצת בצל בעינים ולהוציא דמעות בלי כלום... לא עושים ככה. היום אנשים עושים מגבית ליישיבה ומתחילים לבכות, "שערי דמעות לא ננעלו" (ברכות ל"ב ע"ב -) שערי דמעות (הכסף) לא ננעלו. אל תעשה שטויות, על מה אתה מייילל? חתול מייילל ולא בן אדם. לא עושים דבר כזה. ובמיוחד שיש כמה דברים בתפלה שאדם יכול להתחזות בהם. ראיתי כתוב על הרב עובדיה ע"ה שבלייל כיפור היה אומר את הוידי הארון, וכשמגיע לפסיקת "בטלנו תורתך ימים ולילות" בוכה הרבה שם. ומישהו כתב שחזר על זה ששים פעם. פעם אחת היה שם שמעון פרס, ולא הבין את זה. הלך לבן שלו רבי דוד שייבל לחיים, ואמר לו: תגיד לי, למה אביך כ"כ בוכה? כמה הוא בסך-הכל ביטל תורה?! ענה לו: הוא לא ביטל תורה בכלל, ומה שאומר "בטלנו תורתך" הוא מדבר על כל ישראל. שאל אותו: א"כ למה הוא כ"כ בוכה על זה? אמר לו: הוא מרגיש את החסרון הזה שאדם ביטל כמה דקות מהתורה. פעם אחת הגאון מוילנא הגיע לעיר אחת, וכאשר שמעו "הגאון מגיע לעיר" באו כולם, והיו מסתכלים עליו מהחלון והמרפסת וכדו'. באותו הלילה הפסיד עשר דקות, ואמר: לא חבל על הזמן?! בשנה הבאה בא עוד פעם לשם, סגר את כל החלונות ואמר: אני משלים את העשר דקות שבזבזתי בשנה שעברה. וכי אנחנו יכולים להידמות אליו?! אולי בלייל כיפור נתחיל לבכות במלים "בטלנו תורתך ימים ולילות", כדי שאח"כ יכתבו עלינו בעיתון "תראו איך הוא בכה בבטלנו תורתך ימים ולילות"... אדם צריך להיות נורמלי. אם אתה בוכה מהלב אף אחד לא אומר לך כלום, ואדרבה זהו מה שכתב האר"י "בכיה נופלת עליו". אבל אם אתה בוכה מעושה לא שוה כלום, ג'ט מעושה פסול" (גיטין פ"ח ע"ב), וגם בכיה מעושה פסולה. אמנם בכיפור זה משהו אחר, כי זה מיועד למחילה סליחה וכפרה. אדם קורא "אל נורא עליה" בלבד ומתרגש מזה, איך המשורר רבי משה אבן עזרא מתחנן: "מיכאל שר ישראל, אליהו וגבריאל, בשרו נא הגאולה, בשעת הנעילה". "תזכו לשנים רבות, הבנים והאבות, בדיצה ובצהלה, בשעת הנעילה". הלב שלך מרחף. אבל ראש השנה זה חג, ולא בוכים בתפלות האלה. ומי שבאה לו בכיה לבד, אין בעיה בזה.

קריאת תהלים בימי ראש השנה

2. יש אומרים שלא צריכים לומר תהלים בראש השנה אלא ללמוד כרגיל, אבל לעומת זה פעם משהו בא לבקר את הבנים של הגר"י ז"ל במריסק ע"ה ביום ראש השנה, וראה שכל אחד מהם עם ספר תהלים. שאל אותם: מה קרה? אמרו לו: מה זאת אומרת מה קרה? היום ראש השנה. אין היום פלפולים גברא וחפצא, אמנם ראש השנה זה חג ראשי תיבות חפצא גברא... אבל לא עושים היום את זה. וגם רבי חיים קנייבסקי שליט"א קורא כל התהלים בכל יום מעשרת ימי תשובה. לכן צריך לאחוז דרך אמצעית בזה. פעם היה כתוב בספרים של ליוורנו, שבכל יום מימי ראש השנה אומרים כל התהלים פעמיים, בלילה לפני השינה קוראים עד מזמור ע"ג שזה התחלת ספר שלישי, ובבוקר יקום בהשכמה ויקרא משם עד סוף התהלים, ובמשך היום יקרא עוד פעם תהלים. בסה"כ זה שלוש מאות מזמורים, כמנין "כפר" כל יום. אבל מורנו ורבנו רבי כלפון ע"ה (ברית כהונה מערכת הרי"ש אות ח") כתב שלא כדאי לעשות את זה, כי אדם קורא מהר ולא מבין בתהלים כלום. אדם גומר את התהלים בשעה וחצי, או לכל היותר בשעה וארבעים דקות. לי לוקח כל התהלים מאה דקות, ולפעמים כשאני קורא לאט לאט לוקח לי שעתים, וזה הכי טוב. אבל למה אתה מבלע את התהלים?! צריך לטעום את המזמורים ולקרא בתחנונים. לכן אדם יקרא ביום הראשון תהלים פעם אחת, וביום השני יקרא תהלים פעם שניה. ובשני הימים ביחד יש לו "כפר". ויש לי רמז יפה לזה, "מעמקים קראתך ה'", המלה מעמקים עולה בגימטריא שלוש מאות, שצריך לקרוא את התהלים פעמיים מעומק הלב, ואם אתה קורא במהירות זה לא שוה כלום. לכן אי אפשר לבטל את הלימוד הזה. הרב עובדיה ע"ה זה משהו אחר לגמרי, כי היו לו שאלות מסוככות של עגונות ומזמרות וכדו', וכל המדינה כולה היתה על הכתפיים שלו, לכן היה מוכרח ללמוד כל הזמן. אבל אנחנו לא אנשים כאלה, וצריכים לקרוא את התהלים פעם אחת כל יום. מקסימום תגמור על התהלים בשעתים, וישאר לך זמן ללמוד גמרא, או כל דבר שאתה נמשך אליו, כמו ספר המדות של רבי נחמן ומה שתמצא.

לא לבזבז את הזמן בכלל

3. אבל לא לבזבז את הזמן בראש השנה. האדמו"ר רבי יוסף יצחק מליובאוויטש אומר שכל רגע פנוי צריך לומר תהלים (אגרות קודש שלו ח"ד עמ' קל"ב). מגן אברהם (סימן תקפ"ג סק"ז) כותב: "היושב בטל כישן דמי", כי כתוב בירושלמי "מאן דדמיך בריש שתא דמיך מזליה", כלומר מי שישן ביום ראש השנה גם המזל שלו ישן איתו. לכן לא כדאי להאריך הרבה בלילה בסימנים של "יהי רצון", אלא לומר את זה כל המסובין ביחד. וגם אח"כ קוראים משניות וזוהר ופיוטים מאוחר וקמים בבוקר מאוחר. ולכן עדיף בלילה לקרוא את המשניות ורק קטע אחד מהזוהר, ושאר הקטעים לקרות ביום. בזה אדם יוכל לקום לפני עלות השחר, ואם לא קם לפני עלות השחר לפחות לפני הנץ החמה. ויתפלל כמה שיותר מוקדם, בלי לבזבז זמן בכלל.

אמירת הוידי בין התקיעות

4. שבע עבר אמרתי שיש הוכחה מהמשנה ברורה שתופס כמו דעת רב האי גאון, שכל התקיעות תשר"ת ותש"ת ותת"ת הכל אמת (עלון הקודם אות י"ד). שאלו אותי: איפה כתוב במשנה ברורה דבר כזה? והעורך של העלון שיחה עשה לי שלושה סימני שאלה על זה... לכן הוספתי שם: "כמו שכתבתי בגליון ש"ת בית נאמן שלי". מה כתוב שם? המשנה ברורה (סימן ת"ר סק"ז) כתב בשם הרב מטה אפרים (סימן תר"א סעיף י"ג), שאם ראש השנה חל בימי חמישי ויש, ושלוש שלוח הלבאי שופר מעיר אחת, והוא התעב הרבה והגיע ביום ששי אחרי שהקהל התפללו ערבית של שבת, אבל עוד היום גדול. ואין מי שיתקע כי כולם קיבלו שבת. מה עושים? אחד מאותם שקיבלו שבת יתקע תשר"ת תש"ת תת"ת, כיון שעוד היום גדול רק שהציבור קיבלו עליהם את השבת, ותקיעה בשבת זה איסור דרבנן, "וכמה היא ואינה מלאכה" (ראש השנה כ"ט ע"ב), ומדין תורה מותר לתקוע בשבת, רק שחכמים אסרו את זה. לכן אפשר שאחד יתקע בשופר, אבל יתקע רק תשר"ת תש"ת ותת"ת בלבד. ולכאורה איך זה מספיק? והרי לדעת הרמב"ם (פ"ג מהלכות שופר ה"ב) לא עשו כלום, כי אם יתקע תשר"ת אולי האמת תש"ת או תת"ת, וא"כ צריך לעשות שלוש פעמים לכל אחד והיו שלושים קולות. אלא מוכרח שגם מטה אפרים והמשנה ברורה תופסים כדעת רב האי גאון. שתשר"ת ותש"ת ותת"ת שוים כולם. לכן אין בעיה לומר את הוידיים בין התקיעות. וכתבתי אצלי עוד סברא בשם מרן הבית יוסף (סימן קמ"א), שאם אדם קורא בלחש שאינו משמיע לאזנו נחשב כאילו קרא במחשבה בלבד. לכן כולם קוראים את הוידיים בלחש שלא ישמיע לאזניו, ויוצאים ידי כל הדעות בזה.

אכילת דגים בראש השנה

5. לגבי דגים בראש השנה, יש ויכוח בפוסקים בזה. אנחנו לא אוכלים דגים, כי מרן הרב חיד"א (ברכי יוסף סימן תקפ"ג אות ה') כתב בשם הרשב"י (יחידושי ראש השנה דף ל"ב ע"א) שלא לאכול דגים בראש השנה, כיון שבפרק האחרון בנחמיה (י"ג ט"ז) כתוב "מביאים דגא וכל מכר", זה לשון דאגה, ואסור להיות דואגים בראש השנה. אבל במקומות אחרים לא חוששים לזה. האשכנזים לא אוהבים ראש כבש ואוכלים ראש דג, וגם המרוקאים והתוניסאים אוכלים דגים ואומרים "שנפרה ונרבה כדגים". ורק הגר"באים לא אוכלים דגים (ברית כהונה מערכת ר' אות י"א). רבי יוסף פ"א שליט"א ע"ה (ש"ת מים חיים ח"א סימן קפ"ז) כותב: לא אכפת לי מדג אחד הטמון בפסוקי נחמיה... כל הדגים בתנ"ך כתובים בלי אל"ף, ורק פעם אחת בלבד כתוב עם אל"ף. אבל יש בידי ספר ארכיאולוגיה תנכ"ת⁹, ויש (ח"ד עמ' 149) הוא מביא מסמך מתקופת חרבן בית ראשון שהיו אוכלים דגים בראש השנה. אני אקרא לכם את הלשון שלו: ענין מיוחד עוררה תעודת הסכם לזכויות דיגי בכמות מסחרית, שנמצאה בארכיון מסויים. מתוך חמשת הדיגים שערכו את ההסכם, לפחות שלושה מהם זוהו כבעלי שמות יהודיים. ההסכם נחתם ככ"ה באלול, חמשה ימים לפני ראש השנה, ובו הם קנו את הזכות לדוג באזור, החל מאותו יום עד ט"ו בתשרי, והוא היום הראשון של חג הסוכות, עם אופציה להארכת הזכות לכל ימי חול המועד⁹. דיגים

- הירושלמי הזה אינו לפנינו, והרבה מאמרים בירושלמי שהובאו בראשונים ואינם לפנינו.
- זה רבי אפרים זלמן מרגליות. כל דבריו כמו מרגליות, העיון ישר והסגנון ברור, ומביא כל ספרי החכמים ספרדים ואשכנזים והכל. "שערי תשובה" על אורח חיים, התחיל בו אחיו רבי חיים מרדכי מרגליות והוא סיים אותו. הוא מזכיר כל הזמן את הרב חיד"א בכריכי יוסף ומחזיק ברכה ושלמי צבור (ועד) מהסימן שהוא מתחיל שם.
- מטעם זה לא כדאי להביא "אקווריום" מתנה לראש השנה, כי הדגים לא יוכלו להחזיק מעמד שם. פעם הביאו לנו אקווריום, ובאותה השנה סבלתי הרבה. חלק מנהגים ואולי מחציתם מתו בלילה הראשון, כפרת עונות. אדם לא צריך להביא דברים שיש חשש בהם. הפסוק בקהלת (י"ב י"א) אומר: "כדגים שנאחזים במצודה רעה וגו' כהם יוקשים בני האדם לעת רעה כשתפול עליהם פתאום".
- יש אומרים לי: איך אתה קורא בספרים כאלה? אבל קודם כל כתב אותם ראש ישיבה, מחבר ספרי הלכה, ותלמיד חכם גדול. וגם הספרים האלה מביאים יראת שמים ומחזקים את האמונה. כמה דברים שכתובים בתנ"ך, ואתה מתפלל: מה השמות המשונים האלה כמו "נרגל שאצר" (ירמיה ל"ט ג')?! והנה מוצאים אותם בחסרים וכל מיני דברים כאלה.
- לא ידעתי מה זה "אופציה". פעם התמתי הסכם עם מישהו שהשכיר לנו דירה ברחוב חזון איש בבני ברק, וכתב שם הרבה את המלה "אופציה". זה עושה רק כאב ראש. במקום לכתוב "אפשרות" כותבים אופציה, כי צריך מלה לועזית שתתן לנו מתיקות בלשון... אי אפשר "שנה טובה ומתוקה" בלי לועזית...

לפרטים והזמנות:
053-6652663

כל תשמישי הקדושה במקום אחד
ספרי תורה • תפילין • מזוזות • מגילות ועוד

מוצה ע"י מגוהים מוסמכים מיישיבת כסא רחמים

ע"ה אומר רק פעם אחת בלבד. וכי אנחנו מכוונים משהו שבוע פעמים האלה! אנחנו לא מכוונים כלום (רק רמז אחד: "כל העמים תקעו כף" - כף בגימטריא מאה, לרמזו למה קולות). לכן הרב אמר שלא צריך שבע פעמים רק פעם אחת מפני טורח ציבור. וגם כאן יש טורח ציבור. ובכל הסיפורים לא היה "לשם יחוד" כזה (וע"ע בספר אסף המחזיר ערך לשם יחוד). אמנם אמרנו לומר וידוי בלחש בין התקיעות, אבל זה גם טוב לתוקע להינפש מעט, וכמה זה לוקח? שתי דקות, זה הכל.

מה זה "לעולם ה' דברך נצב בשמים"?

יב. בראש השנה ובכיפור אומרים פסוק: "לעולם ה' דברך נצב בשמים" (תהלים קי"ט פ"ט), וחוזרים עליו שנים עשרה פעם. ואף אחד לא מבין למה אומרים אותו. אבל יש שני פירושים לפסוק הזה: פירוש אחד, מובא בספר התניא (דף ע"ו ע"ב) בשם הבעל שם טוב: דברך - מה שאמרת "יהי רקיע" (בראשית א'), נצב בשמים - עד היום המלים האלה נצבות בשמים, כי בלעדיהן כל הרקיע יתאפס ונעשה אפס. כל דבר בעולם ה' מחייה אותו במלים שלו, "בדבר ה' שמים נעשו" (תהלים ל"ג א'). אמנם הפירוש הזה נראה חידוש, אבל פעם ראיתי בספר אמרי שמאי (ח"ב עמ' ע"ז)¹⁴ שמקור הפירוש הזה במדרש שו"ת טוב (מזמור ק"ט) על הפסוק הזה. אבל עדיין מה זה שייך לראש השנה? אלא פירוש שני, דברך - זה דיבור קשה. הגמרא (מכות ל"א ע"א) אומרת שדיבור זה קשה, וכמו שכתוב בפסוק "דבר האיש אדוני הארץ אתנו קשות" (בראשית מ"ב ב'). לכן אם יש ח"ו מדת הדין או גזירה קשה על שונאי ישראל. נצב בשמים - היא תישאר בשמים ולא תרד לארץ. למה אומרים פסוק זה שנים עשרה פעם? אמנם יש לזה טעם ע"פ הקבלה, אבל אפשר לכונן פשוט כנגד שנים עשר שבטים, כי השבטים קיימים עד היום (כמ"ש בגמרא ב"ב קט"ו ע"ב "גמירי דלא כלה שבטא"). לכן "לעולם ה' דברך נצב בשמים", על כל השבטים של ישראל, שהדין ישאר בשמים ולא ירד עליהם.

הוספות בתפלה בעשרת ימי תשובה

יג. בעשרת ימי תשובה אומרים כמה הוספות בתפלה. הוספה ראשונה, "ה' הוא האלקים" פעמיים לפני ה' מלך. הוספה שניה, "שיר המעלות ממעמקים" אחרי ישתבח. וזה ע"פ הקבלה¹⁵. בתפלה מוסיפים שני דברים מדין הגמרא (ברכות י"ב ע"ב): "המלך הקדוש" "המלך המשפט". ועוד הוספות של הגאונים: זכרנו לחיים, מי כמוך, וכתוב, ובספר, עושה השלום. אבל אלה לא מעכבים. וגם "אבינו מלכנו", שחיבר את זה רבי עקיבא (תענית כ"ה ע"ב)¹⁶.

מתי אומרים "עושה השלום"?

יד. "עושה השלום", מתחילים כבר ממחר בבוקר (ערה בסליחות). בדרך כלל אומרים "עושה השלום" רק בסוף העמידה ובסוף קדיש תתקבל שאחרי החזרה, זאת אומרת רק בשחרית ומנחה בלבד ולא בערבית. כף החיים (סימן נ"ו אות ל"ח) כותב ככה. אבל גם בסוף הסליחות בקדיש אומרים: ויכתבם ויכתבוהו האל בספר חיים טובים וכו', ומסיימים "עושה השלום". והטעם לזה, כי מה שאומרים "השלום" זה בגלל הגימטריא "ספריא-ל" סופר של מעלה, ולכן כיון שאומרים "ויכתבם" ורומזים לסופר שכותב, מזכירים אותו ברמז "עושה השלום". ויש עוד הסבר לזה, המלה "השלום" בגימטריא

- 14. של רבי שמאי גינזבורג, בקי עצום.
15. פעם בזמן המלחמה הרשעים הארורים הנאצים הגיעו לתונס, והיו שם שנה שלימה, ומספר ההרוגים הגיע רק לשש מאות בלבד. במה זכו אנשי תונס? יש אומרים שהיתה להם ברכה מהרש"ש. בספר של רבי מאיר גץ כותב: קבלה בידינו, שהתנוסאים היו נודדים לבית המדרש "בית אל" של רבי שלום רעבי, והוא בירך אותם שהקהילה הזאת לא תתחד לעולם (וכנראה שמע את זה ארץ). הברכה הזאת הגיעילה להם בזמן שמקומות אחרים תוך עשרה ימים החריבו את הכל רח"ל. הנאצים י"ש הגיעו גם לג'רבא, ודרשו חמשים קילו זהב. אבל אח"כ הלכו לעזאזל (והחזירו חלק מהזהב). באותו הזמן, רבי כלפון ע"ה תיקן לומר "שיר המעלות ממעמקים" אחרי ישתבח. וקם חכם אחד ואמר שאסור לומר את זה אלא רק בעשרת ימי תשובה. אבל באמת זה לא אסור בכלל. בימי הראשונים היו קוראים שירת הים והאזינו אחרי ישתבח, וזה מפורש ברמב"ם (פ"ו מהלכות תפלה ה"ג), ומובא בשו"ת יביע אומר (ח"א ס"ט ה' אות י'). כי אין הפסק בזה. לכן גם כאן שיש צורך על כל צרה שלא תבוא. אפשר לומר "שיר המעלות ממעמקים". ולכן בעשרת ימי תשובה אומרים את זה, וגם בהושענא רבא יש אומרים את זה.
16. זה רמז במלים: "אבינו מלכנו אבינו אתה, אבינו מלכנו אין לנו מלך אלא אתה, אבינו מלכנו רחם עלינו". המלים רחם עלינו ראשי תיבות רבי עקיבא. [נבאר דרוע ח"ב (ס"ר פ"א) כתב בשם רבי שמואל החסיד, אבינו מלכנו חטאנו לפניך בגימטריא רבי עקיבא יסדו (הובא בחזו"ע-ימים נוראים עמ' ק"ז). רק ששם בחזו"ע כתב "עקיבא" בא"ף וצ"ל "עקיבא" בה"א, וכדוע שכן כותבים לדעת האו"ז. וע"ע בקובץ ועין שמואל חלק י"ד סי' ט"ג העורך].

יהודים הולכים חמשה ימים לפני ראש השנה, ודגים שם בזיכרון מיוחד שאף אחד לא יפריע להם, בשביל ראש השנה וכיפור. וכתוב במדרש (בראשית רבה פ"א פ"ד) לאכול דגים בערב כיפור. החוקרים אומרים במסמך זה יוזמה לספק דגים לשלחן החג של הציבור היהודי באזור, בימי ראש השנה ערב יום הכיפורים וסוכות, כמנהג היהודי העתיק לכבד את סעודות השבת בדגים. הלוח הזה מוחזק במוזיאון הארכיאולוגיה של אסטנבול, ומי שהולך לשם אולי יידע לקרוא את זה. כתבתי בגליון הספר כאן: "כך מנהג תונס ומרוקו והאשכנזים לאכול דגים בראש השנה, ודלא כמו שכתב הרשב"ץ". לכן אם יש לנו מסמך כזה, לפחות מי שרוצה לאכול דגים בראש השנה שחל בשבת, יש לו על מי לסמוך. והרשב"ץ יסלח לנו על זה. אבל אם ראש השנה חל בחול, לא כדאי לאכול דגים כי בתונס הדגים מסמלים דבר לא טוב. לכן אדם שנמצא בשבעת ימי אבילות ב"מ לא אוכל בשר ועוף רק דגים, אפילו שמן הדין אפשר לאכול הכל (ש"ע י"ד סימן ע"ח ס"ח)¹⁰. ויש מקומות שהדגים טעימים יותר מבשר (ובג'ר'א היו כאלה שעושים חמין מדגים, ואומרים שזה טעים יותר מבשר). לכן אם חל בשבת מותר לאכול דגים לכל הדעות, ואין בזה כלום.

לא להטריח על הציבור בתפלה

יא. פיוט "עת שערי רצון"¹¹. פעם בחו"ל אחרי שגמרו את הפיוט הזה, אבא ע"ה התחיל שוב את הבית: "ידעו נערי כי קראם לאמר" ועוד כמה בתים, והציבור לא הבינו אותו, וכי אנחנו נערים? ... והיתה לו סיבה לזה¹². אמנם אף אחד בציבור לא אומר מלה אחת, אבל זה גוהק וזה מפהק וכדו', וקשה להם כל זה. אחרי הפיוט הזה, אומרים תפלה ארוכה, ו"לשם יחוד" שכתוב בספר "לשון חכמים" (ח"א סי' י"א) של בן איש חי¹³: "ובהאדים פני התוקע בתקיעות אלה יתעוררו המקורות ושרשי הקולות העליונים" וכו'. אבל אין לציבור סבלנות לזה, רק הם שותקים מפני הכבוד. לכן אם תראה שהציבור קשה להם, תוכל לקרוא כל ה"לשם יחוד" הזה בזמן שהציבור אומרים "עת שערי רצון", הם שרים ואתה קורא את התפלה הזאת. חכמים חששו הרבה על טורח ציבור. מנין לנו? בימי הרי"ף והרמב"ם לא היו עושים במוסף תשר"ת תשר"ת תר"ת כל פעם, אלא במלכויות תשר"ת בלבד ובזכרונות תשר"ת בלבד ובשופרות תר"ת בלבד. לכאורה מה הרווחנו בזה? הרי תקעו רק פעם אחת בלבד. הרי"ף (ראש השנה דף י' ע"ב מדפי הרי"ף) ואחריו הרמב"ם (פ"ג מהלכות שופר ה"י) כותבים שכיון שכבר שמענו שלוש קולות מיושב יצאנו ידי חובה, ולכן לא מטריחים על הציבור לחזור כל פעם על הכל. ראינו מכאן כמה חשוב שלא לעשות טורח ציבור. וגם במזמור: "למנצח לבני קרח מזמור כל העמים תקעו כף" שאומרים לפני השופר, הרב עובדיה

- 10. רבי משה עידאן ע"ה היה תלמיד חכם דיין מקובל ומשורר, ורב ראשי בגאנס (הוא נולד בשנת תר"ב ונפטר בשנת תרנ"ד), וחי חמישים ושלוש שנים. היו אומרים עליו "בגיל גן כנס לגן". פעם נפטרה עליו בתו לא אליכם, ובגללו הקהל בגאנס לא רצו לשחות בשבת רק לאכול דגים בלבד, והוא אמר להם: אין דבר כזה, תשחטו ותביאו לי. ואכל מזה. הוא אמר להם שמעיקר הדין גם בחול בימי השבעה אפשר לאכול בשר, ובוודאי שבשבת מותר ואין בעיה בזה (הובא בשו"ת יושב אברהם ח"ח סי' ט"ו וע"ע בקובץ ועין שמואל ח"ז סי' ה' סעיף ט"ז).
11. אנשים חושבים שחיברו אותו שלשה אחים, אבל זה לא נכון ובאמת איש אחד כתב אותו. החכם הזה שמו רבי יהודה שמואל עבאס, וכתב את הפיוט בראשי תיבות: עבאש יהודה שמואל. לכן כולו כתוב באותו סגנון.
12. זו היתה הפעם הראשונה שתקע בשופר (בשנת תשס"ו, והיה בן ארבעים ושלוש), וכיון שהיה מתרגש מאד מזה, עשה את כל האפשרויות שהשופר יהיה בסדר ושלא יפריע לו באמצע התקיעות. לכן לקח את החרוזים בפיוט הזה בראשי תיבות הו"ה-אל: ידעו נערי, הכין עצי עולה, ויענה אביו (דילג פקו בשערי), הכין עצי עולה, אמר לאברהם אדון שמים, לבריתך שוכן זבל ושבעה. ובזכות שמזכיר שמות של הקב"ה היתה לו סייעתא דשמיא בשופר. [הערת העורך: וכן נהגו אצלנו בבה"כ, מ"ז רבי שמואל עידאן ע"ה ואחריו שיבלחטו"א אבא מאיר. וכנראה ככה היה המנהג באיזה בתי כנסיות בג'רבא].
13. בבית לא היינו זזים פסיעה אחת בלי בן איש חי, ועל השלחן של סבא תמיד היה ספר בן איש חי (ח"א וחי"כ דפוס בגדד שנת תרע"ב) וספר לשון חכמים. בראש השנה בלילה קוראים כל הפיוטים והתפלות שם מתוקים מדבש, אבל אם תראה שיש כאלה בבית יעייפים ורעבים תעשה זריזות. אומרים שם: "תפתח לנו שערי ברכה בזכות אסתר המלכה, תפתח לנו שערי צדיק חי בזכות רבי שמעון בר יוחאי" וכו'. ולכאורה זה סתם בשביל החרוזים. אבל פעם התלמידים שיהיו בריאים כתבו הסבר על כל הדברים האלה (עיי' בקובץ משה ואלעזר תמוז תשס"ט עמ' פ'). למשל "תפתח לנו שערי פרנסה בזכות רבי חנינא בן דוסא", כתוב בגמרא (תענית כ"ד ע"ב) כל העולם כולו ניזון בשביל חנינא בני. וכל מיני דברים כאלה. אני כותבתי קצת מדעית בתוך המחזור של ראש השנה, אבל התלמידים שיהיו בריאים כתבו על הכל. פעם לפני כמה שנים בעיתון "משפחה" (קולמוס תשרי תש"ע עמ' 28) נתנו להם את כל החומר והדפיסו אותו, וזה מהתלמידים של "כסא רחמים".

קו פתוח ערב כיפור
מו"צ רופאים בבית ההוראה
יום שני ח' בתשרי התש"פ
בין השעות 17:00-14:00
03-5500228

בית ההוראה
בנישואות
מון ראש הישיבה
רבנו מאיר מאזוז שליט"א
בשיתוף מוסדות 'חכמת רחמים'
ניתן לקבל תשובות גם דרך האתר
www.yhr.org.il

להצלחת יום חורי,
דניאל בוכריס, יונתן
מאמו, חיבה סופר
וכדיר בוכריס וב"ב.

לרפואת
רבקה חיה
בת חנינה
אסנת

לעילוי נשמת
יוסף חי כהן
בן מסעודה

לעילוי נשמת
בחייר רפאל בר כמנוה
ל"ע ח' חשוון התש"כ
חיהה תראכי בת שאשיה
ל"ע ה' אדר תשס"ז
ת.נ.צ.ב.ה.

לעילוי נשמת אבינו היקר
דוד מסעוד בן חנה
למשפחת ממן
גבל"ע י' אלול תשע"ט
ת.נ.צ.ב.ה.

"זכרונו לחיים", כי הוא הסופר הוא המזכיר והוא השליח, ואותו הדבר מאז ועד היום. לכן בסוף הסליחות אומרים "עושה השלום". וגם בליל שבת אחר ברכת מעין שבע אומרים "עושה השלום", כי יש אומרים שברכת מעין שבע נחשבת כמו חזרה, שהרי כתוב בהלכה (ש"ע סימן רס"ח ס"א) שאם אדם טעה והשתבש בתפלת ערבית של שבת והתפלל תפלה של חול¹⁷, יוצא ידי חובתו בברכת מעין שבע של החזן. ומשמע שיש לברכת מעין שבע כח כמו חזרה. לכן גם אפשר לפסוע שלוש פסיעות בעושה שלום שאחרי מעין שבע, וגם לומר "עושה השלום" בעשרת ימי תשובה.

טעה ואמר "הא-ל הקדוש", ומה הדין בשליח ציבור?

טו. כל דבר מדין הגמרא חייבים לקיים אותו, ומי טעה מחזירים אותו. לכן אם אדם טעה ואמר "האל הקדוש" כרגיל ולא המלך הקדוש, כולם מסכימים שחוזר מההתחלה. רק הבעיה בשליח ציבור שטעה בזה, כי היה "יש" ואמר כרגיל "ברוך אתה ה' האל הקדוש", ואף אחד לא אמר לו כלום. אם הוא תיקן מיד תוך כדי דיבור אין בעיה בזה, אבל אם לא תיקן האם נגיד לו שיחזור מה' שפתי או מאתה קדוש? רוב הפוסקים אומרים שיחזור מההתחלה, כי שלוש ברכות הראשונות נחשבות לברכה אחת. והרב עובדיה ע"ה (ש"ת יביע אומר ח"א ח"א סימן ח', וחזון עובדיה-ימים נוראים עמ' קצ"ט) כותב שלא יחזור מההתחלה אלא מאתה קדוש, ע"פ דברי המאירי (ברכות ל"ד ע"א) שכיון שאמר קדושה זה כאילו ברכה אחרת. וזה ע"פ הירושלמי (ברכות פ"ה ה"א). אבל הרב משה לוי ע"ה אמר לי טענות טובות מאד על זה. קודם כל, שלוש או ארבע ברכות ראשונות כולן חשובות כאחת, וכי משום שיש לנו ברכה נוספת מותר לנו להתחיל אתה קדוש! הרי כולם מחוברים ביחד. דבר שני, לא כולם מסכימים לירושלמי הזה. הרמב"ם לא הביא אותו, והרשב"א (סימן ל"ח) כותב שזה ספק, וא"כ איך נוכל להמשיך כל הברכות שאחרי זה? והרי הרב עובדיה בעצמו (בי"א ח"א ח"א סימן ט') פסק שאין אומרים ספק ברכות להקל בתפלה, כי אם תמשיך את הברכות אולי הלכה כמאן דאמר שלא יצאת ידי חובה וכל הברכות אחרי זה הלכו לבטלה. והרב משה לוי ע"ה כתב עוד כמה ראיות יפות לזה (ש"ת תפלה למשה ח"ד סימן מ"א). והלכה כדבריו. אדם חייב לקבל את האמת ממי שאמרה. נפקה שאנחנו מכבדים את הרב עובדיה, אבל יש מקומות שאי אפשר לעשות אחרת. לכן מסתבר שאם שליח ציבור טעה ואמר "האל הקדוש" במקום המלך הקדוש ולא הרגיש מיד, יחזור מתחילת התפלה. ורוב האחרונים פסקו ככה¹⁸. (וע"ע בעלון מס' 128 אותיות י"א-ט"ו).

מה הפירוש "המלך המשפט"?

טז. מה זה "המלך המשפט"? רש"י (ברכות י"ב ע"ב ב"ד"ה המלך) מבאר הכוונה "מלך המשפט". והביא ראייה לזה מיהושע (ג' ד') "הארון הברית", ופירושו ארון הברית. אבן עזרא כותב ככה בפרשת מסעי, על הפסוק "כי אתם באים אל הארץ כנען" (במדבר ל"ד ב'), שהכוונה אל הארץ ארץ כנען¹⁹. אבל רבנו מנוח (פ"ב מהלכות תפלה ה"ח) כתב פירוש אחר עמוק יותר²⁰, ומרן בבית יוסף (סימן תקפ"א) הביא אותו. הוא מפרש "המלך שהוא בעצמו המשפט". הרמב"ם (פ"ב מהלכות יסודי התורה ה"ח) כותב: "הוא היודע והוא הידוע והוא הדעה עצמה"²¹, ואתו הדבר רבנו מנוח אומר כאן, שהקב"ה הוא השופט והוא המשפט, לא שהוא עושה משפט אלא הוא בעצמו המשפט²². מה נפקא מינה בין פעם הטריפולטינים היו טועים ועושים ככה. רבי שמעון לביא (מחבר הפיוט בר יוחאי) רצה לעלות לארץ מספרד, וכשהגיע ללוב אמרו לו: בבקשה, ברוך הבא. והנה בליל שבת הוא היה מתפלל בכוננות (יש לו חיבור ענק "כתם פז" על הוזהר פרשית בראשית נוח), וראה אותם מתפללים הרבה זמן. התפלא: וכי יש להם כוונות יותר ארוכות ממני?...! התחיל להקשיב לאחד מהם, ושומע "על הצדיקים ועל החסידים"... אמר: זה כבר יותר מדי. אחרי התפלה, אמר להם: רבותי, מהיום השליח ציבור יאמר "אתה קדשת בקול רם. וככה עשו בלילות חגים ושבת. פעם כתבתי את זה, וקם עלי טריפולטיני אחד: "אתה מוציא שם רע על העדה שלנו", אני מוציא שם רע?!" חסר-דעת הן אדם הזה. זה כתוב בספר הגיד מרדכי של רבי מרדכי כהן (עמ' 205), אחד מהרבנים של לוב לפני מאה שנה ויותר. וכי אמרת את זה מלבי?! וכי אין לי מה לעשות רק לדבר על עדות אחרות? כמה ספרים כתבו סיפור זה.

17. פעם הרב אמר לי: הרב אויירבר הקשה עלי, תענה על זה. אחד הדברים שהקשה הרי חיי אדם פסק שחוזר מההתחלה. אבל הרב הביא את המאירי, וחיודשי המאירי עוד לא היו בימי חי אדם (עיי' קובץ חזון עובדיה ח"ב עמ' ל"ו, ובש"ת יחיה דעת ח"ו סימן ל"ח). אבל כאן יש עוד טעמים ונימוקים לזה.

18. הוא כותב שם: אל הארץ כנען - כמו "והנבואה עודד הנביא" (דברי הימים ב', ט"ז ח'). מה הפירוש? שם הכוונה והנבואה נבואת עודד הנביא, וגם כאן הכוונה "אל הארץ ארץ כנען". וכל הזמן הוא מביא את הפסוק הזה. אני ביקר באבן עזרא (על התורה) כי הטפה שלו מיוחדת קצרה וקולעת, ואני אוהב דבר כזה, כי אריכות יותר מדי עד שהמה "נישף" - מתייבש. אתה קורא מלה וטורח להבין אותה.

19. רבנו מנוח כתב פירוש על הרמב"ם. זה היה בכתב יד כמה שנים, ונדפס היום בהרמב"ם הגדול של פרנקל, ומופיע על הדף.

20. מה הפירוש? לפני כמה שנים קראתי תשובה ארבע שורות בשו"ת הריב"ש (סי' תת"ט), ששאלו אותו על זה. וענה להם ככה: חכם לפני שלמד חכמה היה נעדר מהחכמה הזאת, ואחרי שלמד נכנסה לו חכמה בראש, אבל אצל הקב"ה אין דבר כזה שהוא לומד ומחדש דברים, כי הכל ידוע אצלו. לכן הוא היודע והוא הידוע והוא המדע, שלושתם ביחד. זה מובא גם בספר התניא פעמיים (פרק ב' וסוף פרק מ"ח). אגב, שם כתוב בהגהה של המחבר בעל התניא: "והסכימו לו חכמי הקבלה". ומכאן משמע שרבי שניאור זלמן ע"ה בעל התניא לא סובר שהרמב"ם מקובל כמו שאומרים היום, אלא הרמב"ם אמר דבר שהסכימו לו המקובלים.

21. בזה הרווחנו לענות על שאלה יפה מאד. בספר אוצר התפלות (דף ר"ט ע"ב) בנוסח בריך שמייה שואל: מה זה שאומרים "קדושה בריך הוא"? הרי קדושה זה שם עצם, וכאן שפירושו הקדוש ברוך

הפירושים האלה? אם אדם טעה ואמר "מלך המשפט" בלי ה"א". לפי רש"י יצא ידי חובה, שהרי אותו דבר המלך המשפט או "מלך המשפט". ולפי רבנו מנוח לא יצא ידי חובה, כי הכוונה המלך שהוא המשפט, ואם אמר "מלך המשפט" לא יוצא ידי חובה.

מי טעה ואמר "מלך אוהב צדקה ומשפט" כרגיל

יז. אם טעה ואמר "מלך אוהב צדקה ומשפט" כמו כל השנה, לדעת בן איש חי (ש"א פרשת נצבים אות י"ט) יוצא ידי חובה בזה, כי הזכיר מלכות, ופסק ברכות להקל. זו גם דעת הרמ"א (סי' ק"ח) ועוד כמה פוסקים. אבל רוב ככל הפוסקים כותבים שחוזר במקרה כזה. למה לא חוששים לזה? מרן הרב עובדיה ע"ה ישב על השאלה שחוזר בגיל עשרים בערך, וכתב שלוש תשובות ארוכות מאד על זה (ש"ת יביע אומר ח"ב ח"א סי' ח"י-ח"י). באריכות והסברים משהו מיוחד במינו. הוא כותב שם כלל חדש שאין אומרים ספק ברכות להקל בתפלה, כי כל השמונה עשרה ברכות של התפלה קשורות ביחד, ואם אדם עושה טעות בברכה אחת הרי כל הברכות שאחריה הכל לבטלה. והרב הביא מקורות לזה. לכן כאן שיש לנו ספק אם חוזר או לא, לדעת רוב הפוסקים חוזר, ואם תרצה לחשוש לדעת האומרים שאינו חוזר, הרי כל ברכה שתאמר אח"כ בשם ומלכות יש בה ספק ברכה לבטלה, לכן מוטב שנחזור פעם אחת על ברכה מאשר להמשיך כל התפלה לאבדון. והדברים נכונים²³. אמנם בספר עלה עזרא (עמ' צ"ג) כתב תשובה ונתן טעם לבן איש חי בזה, אבל למעשה נראה יותר שחוזרים במקרה הזה (עיי' בהערת מרן שליט"א שהובאה בספר שם). וגם אבא ע"ה כתב בגליון בן איש חי שלו: והמנהג אצלנו בתנוס וג' רבא שמי שאמר "מלך אוהב צדקה ומשפט" חוזר, ואין אומרים נגד המנהג ספק ברכות להקל (ונדפסה הערה זו בהערת מרן שליט"א בבא"ח שם).

מנהג הכפרות בערב כיפור

יח. מנהג כפרות. בשלחן ערוך בכותרת לסימן תר"ה היה כתוב: "מנהג הכפרות מנהג שטות הוא". וזה נמצא בדפוסים הישנים. איך יכול להיות דבר כזה? בא חכם אחד רבי שמואל אבוהב²⁴, וכתב: קבלה בידינו שהכותרת הזאת לא יצאה מידי מרן (ש"ת שמש צדקה א"ח סימן כ"ג בשמו). אבל מקובל שמרן כתב את כל הכותרות האלה. וגם הש"ך (ח"ו סימן שפ"ו סק"ד) כותב שמרן בעצמו כתב את כל הכותרות בשלחן ערוך (וע"ע בעלון מס' 81 אותיות כ"א-כ"ד). וכי רק הכותרת הזאת נתן אותה ביד המדפיסים והם השתגעו וכתבו מנהג שטות?! לא מסתבר ככה. לדעתי מרן כתב גם את זה. ואם תאמר לי למה כתב מנהג שטות? כי עדיין לא התפשטו דברי האר"י בעולם. והרי הרמב"ן (ארחות חיים הלכות ערב יום הכפורים אות א') והרשב"א (ח"א סימן שצ"ה) כתבו שמנהג הכפרות דרכי האמורי, וא"כ מרן כתב בעדינות "מנהג שטות", וצריך לומר לו תודה שלא כתב דרכי האמורי. אבל אחרי שהתפרסם שהרב האר"י (שער הכוננות דף ק' ע"א) אמר שהמנהג הזה טוב, וגם הרמ"א (שם) כותב שזה מנהג טוב, והוא מובא בגאונים (ש"ת הגאונים שערי תשובה סימן רצ"ט). היום כבר לא כותבים את זה, וכתוב שם רק "מנהג כפרות בערב יום כיפור".

אפשר להחליף ולעשות "כפרות" בכסף

יט. אבל מה הבעיה בזה? היום כל אחד נעשה "מקובל", ואפילו אחד שאינו יודע בין ימינו לשמאלו, כולם מביאים רבבות תרגולים "כפרות", צולים אותם בשמש בלי מים ובלי אוכל, ומסובבים אותם על הראש, ולוקחים אותם לשחיטה, וזה הכל²⁵. לכן אפשר להחליף ולעשות מנהג הכפרות בכסף. ראייתי בשם היפה ללב (סימן תר"ה אות ב')

הוא צריך לומר "קדישא בריך הוא", קדוש - קדישא. הוא חשב שזו קושיא על נוסח "ברוך שמייה", אבל גם במרא (ברכות ל"ע"א) כתוב את זה. אבל לפי זה מובן, כי הוא הקדושה הוא המשפט והוא המדע הכל ביחד. (וע"ע בספר אסף המזכיר ערך קדושה בריך הוא. ובחוברת אור תורה תשרי תשע"ב עמ' ס"ז).

23. הוא כתב את התשובה הזאת בילדותו, וקמו עליו בשיבת פורת יוסף, "וימרוהו ורובו" (בראשית מ"ט כ"ג), זה נאמר על יוסף הצדיק וגם הרב שמו עובדיה יוסף. רבו הרב עזרא עטיה אמר להם: הוא צודק, אל תרעו לו. אגב, אנשים לא יודעים מי יסוד את ישיבת "פורת יוסף", ויש כאלה שם מזלזלים בלא"ח ואומרים: מה זה בן איש חי? אנתנו לומדים רק משנה ברורה. הם לא יודעים מי זה בן איש חי, ובא יודעים שכל ישיבת פורת יוסף נוסדה בזכותו. פעם בא אליו עשיר גדול, ואמר לו: כל הזמן הולכים לבתי חולים של המסיונרים, ואני רוצה לבנות בית חולים בארץ ישראל. אמר לו הבן איש חי: תשמע, בית חולים יעשו גם אחריכם, אבל צריכים להפיץ תורה. שאל אותו: מה תורה? אמר לו: תבנה ישיבה במיוחד לספרדים, כי הבטלנים האלה כל דור הולך ופוחת, ועוד מעט ישכחו את כל התורה שלהם. בתחילה היו לומדים פשוט, ואח"כ לומדים בלי עיון, ואח"כ נעשים "מקובלים" ולומדים קבלה, עד ששכחו את התורה. לא עושים ככה. וגם תעשה שם מקום בשביל לומדי קבלה מול בית המקדש, וזה ירזח את הגאולה. והוא עשה את זה. לכן צריכים להתחשב בבן איש חי, ולא לפתוח עליו את הפה כל הזמן. פעם אברך אחד תפס אותי בדרך, ואמר לי: מה עושה הבן איש חי? מרן כתב ספר ואמר "תלכו אחרי", וכי כל אחד יעשה מה שרוצה? אמרתי לו: אם מרן היה אומר "תלכו אחרי" אף אחד לא ילך אחרי, הוא לא אמר דבר כזה. אדם צריך לדבר בענוה, ומי שחושב "אני ואפסי עוד", אז הוא דבר הוא האפס. לא עושים ככה. בן איש חי חושש לכל הדעות, וזה בסדר גמור. וכאן הוא חושש לספק ברכות להקל.

24. הוא חי מאה חמשים שנה אחרי מרן, וספרו נדפס בסביבות שנת ת"נ (אולי קצת פחות).

25. רבי מאיר מפרמישלאן ע"ה היה אומר: אתם יודעים מה אומר התרגול? "אני הגבר ראה עוני בשבט עברתי, אותי נהג ויולך חשך ולא אור, אך בי ישוב יהפוך ידו כל היום" (איכה ג' א'-ב). אני הגבר - זה התרגול, וכמו שהגמרא (יומא כ' ע"ב) אומרת: קרא הגבר קרא תרגולא. ראה עוני - הוא רואה עוני מסכן, לא אוכל ולא שתיה. בשבט עברתי - בכח של בעל הבית הזה. אותי נהג ויולך - לקח אותי. חושך ולא אור - באשמורת הבוקר עוד בחושך. אך בי ישוב - אתה חושב שהוא חזר בתשובה? יהפוך ידו כל היום - הוא רק מסובב ונשאר ברענו. אבל העיקר שאדם יחזור בתשובה.

הסנגור ליום הכיפורים! פדיון כפרות נותנים לחכמת רחמים

לפרטים: 08-6727523
או באתר הישיבה: yhr.org.il

אותו, והרב הא"ר (שער הכוונות דף צ' ע"א) אומר שזה מנהג יפה. אבל רבי יוסף חיים (לשון חמשים ח"ב) כותב: לא שהאדם זורק את העוונות בזה, אלא יחשוב בלבו שמכאן ולהבא יקיים מעשים טובים, ולא ילך בדרך החושך. גם בדברים שבין אדם למקום וגם בדברים שבין אדם לחבירו. אדם שבינו למקום הכל בסדר ואילו בינו לחבירו הוא עוקץ אותו וגונב אותו ומרמה אותו, הוא לא שווה כלום. וכי התורה היא חצי תורה! **לכן אדם ישתדל לתקן מעשיו, ואפילו יעשה תיקון קטן כל שנה, יגיע בזה לכל המעלות.** "שיר המעלות ממעמקים קראתיך", מי שבמעמקים יעלה למעלה. רבי נחמן מברסלב אמר: "אמר ה' מבשן אשיב אשיב ממצולות ים" (תהלים ס"ח כ"ג), אשיב ראשי תיבות אין שום יאוש בעולם. למה כתוב "אשיב" פעמיים? יש לי הסבר לזה, אשיב הראשונה בגשמיות ואשיב השנייה ברוחניות. ומה זה ממצולות ים? "ים" בגימטריא חמשים, שאפילו הגיע לחמשים שערי טומאה הקב"ה משיב אותו. כתוב בשער הכוונות (שם) ללכת לים או מעין או באר ולומר שם תשליך²⁶, אבל אם הולכים לים עם כל מיני דרכים עקלקלות וכל מיני מראות אסורות, בשביל מה לעשות את זה? מה שיכול לעשות יעשה כאן. בבני ברק אין לנו ים וגו', וכי בשביל זה הולכים לתל אביב? אדם יעשה אלף עוונות שם²⁹. לכן עדיף שיפתח את הברז או בור מים או באר מים (וע"ע בחוברת אור תורה תשרי תשד"מ סימן ב' אות א'). העיקר שיגמור בלבו שיחזור ויעשה מעשים טובים.

הקב"ה יזכה אותנו לשנה טובה ומתוקה, ואת כל הקהל הקדוש הזה, וגם כל ישראל בכל מקום שהם, וכמו שאמר רבי משה אבן עזרא: "תזכו לשנים רבות, הבנים והאבות, בדיצה ובצהלה, בשעת הנעילה". ועוד לפני שעת הנעילה תכתבו ותחתמו לחיים טובים ולשלום.

אל מלא רחמים, יתמלא ברחמים על נפש רוח נשמת הרבנית רבקה מאזוז, אשתו של רבי אלטר מאזוז ז"ל, אשר נפטרה היום הזה. רוח ה' תניחנה בגן עדן, ותהיה נשמתה צרורה בצרור החיים, אמן ואמן.

28. אני זוכר שהיינו ב"אלמסרה" בחו"ל (הייתי בגיל שמונה), שהיו מסתכלים במרפסת של בית הכנסת הגדול "קרן ישועה" (אני לא יודע מה נשאר ממנו היום), ורואים מרחוק את הים התיכון, ועושים תשליך עם הבגד מלמעלה.

29. יש שעולים לקומה השביעית בתלמוד תורה שתילי זיתים כאן, ומשם רואים את הים בערך, כי אתה לא יודע אם זה או ענן... ועושים שם "תשליך".

שרמז שהמלה "כסף" במילוי בגימטריא כפרה (כ"ף סמ"ך פ"ה עולה בדיוק שלוש מאות וחמשה כמנין כפרה). והם דברי הרב חיד"א (חק לישראל בימי השובב"ם פרשת משפטים יום רביעי). ועוד טעם לזה, אם כל אחד מביא לעני כפרות של תרנגולים, כמה יאכל העני הזה?! מאה תרנגולים?! הוא יאכל בתשרי חשון וכסלו ועד חנוכה נשאר לו עוד התרנגולים האלה... מה הוא עשה מסכן שאתה ממטיר עליו כל העוונות?!²⁶ לכן צריך לעשות כל דבר בחכמה ובדעת. אם תתן כסף לעני הוא יכול לקנות בו שמלה או בגד לחג וכדו', אבל אם תתן לו תרנגולות עד שיהיה לו לזרא, "עד חודש ימים עד אשר יצא מאפכם והיה לכם לזרא" (במדבר י"א כ'), לא כדאי לעשות את זה. ומי שנהג בזה, יכול לקחת תרנגול אחד לכל הזכרים בבית ותרנגולת אחת לכל הנקבות בבית (ויש מנהג כזה), ואח"כ שיאכל אותם ויתן דמיהם לצדקה. [נהיה יש מוסדות תורה מסודרים שרוכשים מהם תרנגולים בכסף מלא (יותר ממחיר הקרן). ורק בערב כפור לפנות בוקר מגיעים התרנגולים לשם, ומיד עושים כפרות שם בחצר המוסדות וכדו' ונשחטות שם, ואח"כ נמכרות ע"י המוסדות והכסף הולך לאותה ישיבה], או שיתן אותם לעניים, כי זה רק שתיים בלבד.

מנהג "תשליך" ביום ראש השנה

כ. אותו הדבר "תשליך", שזה ג"כ מנהג של המקובלים. הרב חיד"א כותב על כמה דברים: "לא נאמרו דברים הללו אלא למצניעיהם", כלומר אם אדם עושה בצניעה ע"פ הכוונות נחא, אבל אם כל אחד ואחד נעשה "מקובל" זה כבר יותר מדי. היום יש אנשים שלא יודעים כלום רק אומרים "אנחנו עושים כמו המקובלים", ולא נכון לעשות את זה²⁷. מרן לא הביא את המנהג של התשליך, הרמ"א (סימן תקפ"ג ס"ב) מזכיר

26. פעם בעיירה אחת בתונס "בנגרדאן" על גבול לוב (כמה תלמידי חכמים יצאו משם. כמו רבי חיים פרי שליט"א דיין בצרפת בא משם. וגם למד אצלנו בישיבה), כל העניים שם עלו לארץ ונשארו העשירים בלבד. בערב כיפור כולם עושים כפרות, וכל אחד אומר לחבירו: אתה רוצה שאני אקח את העוונות שלך? אף אחד לא רוצה לקחת את התרנגולים האלה. הלכו לפינה אחת והניחו כל התרנגולים שם, ובאו העופות הנשר והפרס והעזיזה ואכלו את כולם. המקום הזה נקרא "גבעת הכפרות", במקום "גבעת הערלות" שכתוב ביהושע (ה' ג)... וכי זו המצוה?! המצוה לתת לעניים, ואסור לעשות דברים כאלה.

27. פעם היינו גרים בקרית הרצוג, ובסליחות כאשר היינו אומרים "עננו אלקי המרכבה" היה אחד צועק "ברוך הוא וברוך שמו". מה קרה לך? כנראה הוא ראה מקובלים זקנים במרוקו שהיו אומרים "אלקי המרכבה" ומציירים את כל המרכבה מול הזכרון שלהם, ואומרים על זה "ברוך הוא וברוך שמו".

לכן גם הוא בכל לילה בסליחות עושה את זה. אבל מה אתה מבין במרכבה הזאת?! אם תשאל אותו מה זה "מרכבה" הוא יגיד לך שזו עננה... אבל "אלקי המרכבה" זה דברים עמוקים, ולכן תגיד "עננו" כרגיל.

פדיון נפש

לאור הסכנות האורבות לפתחו ה"ו ראוי מאד לערוך פדיון נפש בערב ר"ה ובערב יוה"כ, וכפי הבטחתו של רבנו היים ויטאל תלמיד האר"י הקדוש העושה כן מובטח לו שמשלים שנתו

הרישום עד יום ב' בשעה 17:00

עייק להרב שמן ששון ז"ל ראש השנה לעשות פדיון נפש בדף קל"ג סוף ע"ד, שהביא בשם ספר הכוונות של הרב מאיר בתיארי ז"ל שקיבל פרוטות לפדיון נפש מניין מרבו הר"י ווילנא זלה"ה בלבד והיה שומרים, ואחר כך ככתוב בגליון בספר בית מועד שמורנו הרב חיים ויטאל ז"ל היה נוהג בכל ערב

הדברים על מה שכתוב בספר הכוונות, שמרח"ו ז"ל בערב סוכות היה מחלק הקופה, והכוונה על קופה זו של פדיון נפש ולא שהיה גבאי (צדקה) והעושה פדיון באופן זה בודאי שמשלים שנתו. עד כאן.

סוכות היה מחלקם, וזה כוונת

סוכות לויתן

למהדרין מן המהדרין

סכך קלוע מהדרין
הסכך היחיד בהכשר הרב מחפוד
עם אחריות ל-5 שנים

סוכה חזקה במיוחד
סוכת ברזלים לחומרא גם לשיטת החזון איש
< קיימת אפשרות ל-5 עמודים.
< ניתן להשיג חלקים להגדלה לסוכה קיימת.
< כיסוי לסוכה מהודר עם חלונות לאזורר.

פטנט! הסכך היחיד בהכשר הרב למדא
בסכך עליו דקלים יש כיסים מאותו חומר להשחלת המקלות. הסכך יושב על הסוכה ולא רואים את המקלות.

הפצה ראשית:
0507704880 | 0556777347
הזמנות ב-SMS: 055-6687768 | הזמנות בפקס: 08-8529770
www.sukotliv.com | Sukka770@gmail.com
מוקד מכירה ראשי: רחוב בן זכאי מול ת"ת ויז'ניץ אשדוד
למזמינים עד ערב ראש השנה באזור המרכז והדרום הונלה רמחיר מחול

המעוניין בפדיון בעבור 26 ש"ח לכל נפש יתקשר לטל. 055-6746187

כל ההכנסות יועברו למשפחות בני תורה בערב סוכות כמובא במקורות

מהלכות יום הכיפורים לקט מהעלונים הקודמים

א. "עבירות שבין אדם לחבירו אין יום הכיפורים מכפר עד שירצה את חבירו", אם פגעת בחבר שלך עליך לבקש ממנו מחילה, ואל תשחק בו. הרב פרי חדש אומר בשם רבי שמואל גרמזיאן **שאם אדם עושה עבירה בין אדם לחבירו יש לו שתי עבירות:** בין אדם לחבירו ובין אדם לבורא. כי התורה אומרת "לא תעשוק" "לא תגזול" "לא תנאף" וכדו', וא"כ בכל זה לא רק פגעת בחבר אלא גמעת גם בכבוד הקב"ה. **ולכן אם לא תבקש מחילה מחברך, הרי גם החלק שביניך ובין הקב"ה לא נמחל, ולכן אפילו אם תעשה כל הווידוים ותבכה ותוריד דמעות כמים, הרי אתה צריך קודם כל לבקש מחילה מחברך שלך.** ולא רק על מעשה אלא גם על דיבור של עלבון, כי לפעמים על מלה אחת סובלים ה' ירחם. ולפעמים עלבון נשאר בלבו של אדם ואחרי כמה שנים הוא זוכר את זה. לכן אל תעליב את חברך אלא תשקול כל מלה, ואם העלבת תבקש ממנו מחילה. (עלון מס' 82 אותיות י"ג-ט').

ב. ומי שלא פגע אינו חייב לבקש מחילה אלא רק הפוגע בלבד. (ואם יש ספק מי פגע, יבקש שניהם מחילה.) ואם הוא יודע שהוא לא יבקש מחילה, אז יאמר "הריני מוחל לפלוני על מה שעשה לי בשנה הזאת", הבא"ח אומר **שאם אדם יודע שחבן שלו חטא כנגדו, אז יאמר "הריני מוחל לבני פלוני מחילה מגזולה על כל מה שעשה לי בשנה הזאת, כדי שלא ייענש מזה.** אותו דבר גם באשה בזבנית, שידועת שיש לבעלה חשבון בבנק אז היא נותנת שיקים, ופתאום בעלה רואה שיש לו מינוס עשרים אלף ₪, מאיפה בא המינוס הזה?! ואז מתחילים להתווכח על זה. אמנם א"כ מסתדרים ביניהם אבל זה כואב לו. לכן בערב כיפור יאמר בלחש: הריני מוחל לאשתי פלונית על מה שעשתה, ומכאן ולהבא חושבנא טבא, נחנה בנחת. (שם אותיות י"א-י"ב).

ג. בערב כיפור יש אנשים שאוכלים יותר מדי, ובתנאים ה' "מומחים לענייני אכילות", ואומרים שצריך לאכול בערב כיפור שבע ארוחות. אבל כמה האצטומא יכולה להתחזק?! ... לא בריא לאכול ככה, וגם מי שאכל יותר מדי יהיה בלילה עייף, בשביל מה לעשות את זה?! לכן אם תרצה לאכול שבע ארוחות, תחלק אותם ארוחות קטנות, וככה זה יותר בריא, פעם פריגורט ופעם כופתאות ופעם עוף ופעם סוכריה, גם סוכריה זו "ארוחה". כי העיקר לאכול שבע ארוחות ע"פ סוכריה, וגם לא חייבים לעשות את המנהג הזה. לכן אפשר לאכול הרבה אבל יותר בריא לחלק את זה. **אבל בשתי צדדין לשנות כמה שיותר, וגם בזה לא יותר**

מדי כיש גבול לזה. הרופאים אומרים שצריך לשנות לא פחות משש כוסות ולא יותר מעשר כוסות ליום. לכן גם בערב הצום צריך לשנות עשר כוסות (וכל כוס 250 סמ"ק בערך). ועוד דבר, **לא לאכול דברים מלוחים בסעודה מבטחה**, כי המלח הזה לא יתן לך לצום כמו שצריך. **והתאכל פירות כמו אפסחים ומלוחים מרורים את הגוף.** וככה תוכל לעמוד בצום. (עלון מס' 130 אות ט"ו).

ד. **ביום כיפור כמה שאדם בוכה הרי זה משובח.** וגם בזה לא יביא את עצמו ל**בכות בכת**, אלא כשאתה קורא אתה לא יכול להיות שווה נפש לעומת הפיוט כמו "לך אלי תשוקתי". כל מלה שם שווה זהב. וכשאתה קורא את הפיוט הזה זה "מכבסה של הנשמה", כי הוא מקלף לך קליפה אחר קליפה, וכשאתה מגיע למלים "תבלתי בתורתך ובחורתי בתורתך", וכן "ואשמתי וארבת" וכו', אתה לא יכול לקרוא את זה בשיוון נפש. ומה עושה היום יצר הרע? אומר לאנשים: תקראו את זה מהר מהר, אבל איזה טעם יש בזה?! לכן תקרא לאט: "לך אלי תשוקתי, בך חשקי ואהבתי. לך לבי וכליותי, לך רוחי ונשמת. לך ידיך רגלי, וממך היא תכונתי". (עלון מס' 32 אות ו', ובעלון הנוכחי).

ה. כשאומרים בפיוט הזה "לך אלי תשוקתי": "ואשמתי וארבת" וכו', בגלל המנגינה אומרים את זה מלרע, והרי בעברית יש משמעות למלעיל ומלרע, ואם אתה מחליף ביניהם אתה משנה את המשמעות, וכאן אם תאמר "ואשמתי וארבת" ובגדתי ובזיזתי" מלרע, פירושו אני אמשך לך לשום ולארוב ולבגוד ולבזות וכו', ולכן צריך לומר "ואשמתי וארבת" **מלעיל.** וצריך לכונן את המנגינה שלא תחליף את המשמעות. (עלון מס' 82 אותיות י"א-י"ב).

ו. "כל נדרי" כל העולם אומרים בטעות כל נדרי הכ"ף בקמץ רגיל, וכמה שאני מדבר על זה חושבים שאני "מרוכב", אבל אלו מבינים קצת ארמית היו יודעים ש"כל" (בקמץ רגיל) "נדרי" פירושו מדד את הנדרים, כי "כל" פירושו מדד, כמו "וכל בשליש עפר הארץ" (ישעיה מ"ב). **ולכן צריך לומר "כל" דדרי בקמץ חטוף, ובכל התנ"ך אומרים כל בקמץ חטוף, חוץ משני מקומות שאין להם טעם: "כל אחי רשע שנאוה"** (משלי י"ט ד'), **"כל עצמותי באדמתי ה' מי מוחר"** (תהלים ל"ה), וזה דוקא בעברית, אבל בארמית כמו בדגמל ועודא תמיד אומרים "כל" (בקמץ חטוף). (עלון מס' 32 אות י"א, ויניין שם עוד אות י"ב).

ז. יש סגולה גדולה שאדם יבטל את כל הגזירות: **לקרוא את כל התהלים בלי הפסק.** ולכן יש כאלה נוהגים בליל כיפור לקרוא כל התהלים, אבל הכי חשוב לקרוא בלי

הפסק שלא לדבר באמצע. ואחרי שאתה קורא את כל התהלים תבקש מה שאתה רוצה, ויש הרבה אנשים עם עבירות וצרות, כל אחד והעביות שלו, איך כתוב? "אשר ידעון איש נגע לבבו" (מלכים א' ח' ל"ח), אז תקרא את כל התהלים ואח"כ תאמר: **בזכות התהלים ובזכות דוד המלך תתן לי "וכו', יהיה לך טוב. (שם אות י"ג).** ח. ויש "כתר מלכות" של בן גבירול, שהעולם לא יודעים את הערך שלו. ואמנם יש כל מיני כתרי מלכות אבל של בן גבירול עולה על כולם! למה? כי השתפכות הנפש שיש בסופו אין כמוה בעולם. ומי שיקרא את זה והוא יודע עברית אפילו יהיה לבו אבן, הוא לא יכול לקרוא בלי לבכות. איך שהוא מתאר שם את האדם, שכמה שאדם חושב שהוא מתעשר הכל הבל וריק, "בשולם שודד יבואו ועיניו פקח ואיננו" וכו', ואתה קורא את הדברים ורואה שכולם אמת לאמתה, ואי אפשר לברוח מהם. לכן תקרא את זה. **ורבי חיים פלאני** בספרו מועד לכל חי (דף ר"ע ע"א) **אמר על חכם אחד שהגיע עד שערי מות, ועשה נדר שכל יום כיפור באשמורת יאמר "כתר מלכות" של בן גבירול, וינצול בנסי נסים.** (שם אות י"ד). ט. ביום כיפור צריך ללבוש נעליים של בד. ויש מנהג טוב שעושה אותו רבי ברכאל כהן שליט"א (הבוגר הישיבה, והוא אחד מראשי הישיבה ב"חכמת רחמים" בברכה), שהוא מכין שם שלשה זוגות נעלי בד בכל מיני גדלים, וכשאחד רוצה לעלות לתורה ויש לו נעלי עור, הוא אומר לו: תוריד את הנעליים ותשים נעלי בד ובלי זה לא תעלה לתורה, ושנה הבאה הוא כבר לא יעשה את זה אלא יקח לו נעליים מיוחדות לכיפור כדת וכהלכה. **ואדם שיש לו נעלי עור ורוצה לקנות ספר "כל נדרי", צריך לומר לו: מה שזה כל נדרי שלך? הרי אתה עם נעליים של עור, אז אל תקנה את כל נדרי, או שתקנה ותתן את זה לרוב או לאדם ששומר כמו שצריך את ההלכות,** והרב יתן לך ברכה. (שם אותיות י"ג-י"ה). י. **חולה שיש בו סכנה צריך גם לאכול ולא רק לשנות,** אז מה תעשה לו? **תאכיל אותו לשיעורים.** ותמיד היה כתוב בספרים שנותנים לו שלושים גרם לחם וארבעים גרם מים. (ועשית סימן לדבר: "לחם" מתחיל בלמ"ד שזה שלושים, רי"ם" מתחיל ב"ם" שזה ארבעים). אבל זה לא מדויק, כי לא הולכים אחרי המשקל אלא אחרי הנפח, וכל השיעורים של התורה כזית וכביצה וככותבת וכו' כולם אחרי הנפח. זה מובא בשו"ת חזון עובדיה של הלכות פסח (ח"ב עמ' תקי"ח), שכל הפוסקים אומרים שבכל השיעורים של חכמים הולכים לפי הנפח. ובדוקו ומצאו שאם אוכלים קרקר שלש

כולל "חזון עובדיה" מושב בן-זכאי ע"ש עובדיה רפאל וניצה ז"ל הציבור מוזמן לשבוע שכולו תורה בחול המועד סוכות

יום שלישי	יום רביעי	יום חמישי	יום שישי	מצ"ש ליל השענה רצה
15.10.19	16.10.19	17.10.19	18.10.19	19.10.19
10:00	10:00	10:00	10:00	23:30
יהודה יוספי	ברוך רזנבלום	שלמה לוינשטיין	בנימין חותה	אלמוג לוי
מגיד משנים	מגיד משנים	מח"ס מתוך האר נעוד...	מגיד שיעור קבוע בגלל ביש שלישי	מגיד שיעור קבוע בגלל ביש ראשון
11:00	11:00	11:00	11:00	00:15
חיים רבי	חיים גינצבורג	שי עמר	יצחק פנגר	דמיר כהן
ראש מוסדות עמות הסנים		מגיד משנים		י"ד הדבות
12:00	12:00	12:00	12:00	01:00
שוני גאוטה	פוחס אבוחצירא	יעקב סיני	גדעון בן משה	מאיר שוורץ
מנהל האשונה למנצח 13:00	מנהל האשונה למנצח 13:00	מנהל האשונה למנצח 13:00	מנהל האשונה למנצח 13:00	מגיד משנים
מנהל שניה למנצח 15:40	מנהל שניה למנצח 15:40	מנהל שניה למנצח 15:40	מנהל שניה למנצח 15:40	יהודה מויאל
16:00	16:00	16:00	16:00	02:15
חגי לוי	יצחק קולצדקי	מיכאל לסרי	השיעורים מתקיימים בכלל "חזון עובדיה"	יוסף מוגרבי
ראש מכל מוסדות שיעור	התנ"ך של הרב חיים קניבסקי	שמחת התנ"ך		שיחת חיזוק
17:00	17:00	17:00	17:00	03:00
אהרן בוטבול	דניאל אזרה	יצחק דיין	במושב בן זכאי רח' הרימון 165	ליאור גלזר
מגיד שיעור קבוע בגלל ביש רביעי	אחי"ם של הרב בן ציון אבא שאול	רב שבתנו. ק. בן ציון (תלן)		שיחת חיזוק
18:00	18:00	18:00	18:00	04:00
יוסף חיים חדד	מאיר שוורץ	אלמוג לוי	בניסה חופשית	חיים גינצבורג
מגיד משנים	מגיד משנים	מגיד שיעור קבוע בגלל ביש ראשון		
19:00	19:00	19:00	19:00	05:00
ליאור גלזר	מאיר אבוחצירא	שמחת בית השואבה עם הפייטן העולמי	עודת נשים פוחתה	משה קינן
מגיד משנים	שיחת פיוטות		לפנינו: 052-5845183	מגיד משנים
20:00	20:00	20:00	20:00	06:00
יגאל כהן	ראובן אלבז	משה חבושא	משה חבושא ותזמורתו	תפילת שחרית
ראש מוסדות יבני אומר	ראש מוסדות אור החיים			בנין החמה

ניתן לזכות בברכת השנה בכלל עם וערב בסכום של 1200 ש"ח לשנה 100 x 12 ש"ח להצטרפות: 052-5845183

הירצולת הצדיקים

לזכר רחל אמנו ע"ה

מרן הגר"ע יוסף זצ"ל ומורנו הג"ר משה לוי זצ"ל

שע"י ישיבת "ברכת השם" - שדות נגב

בראשות הר"ה ג' שלמה סעדון שליט"א

המעמד יתקיים א"ה

ביום רביעי ח' בשחון תש"פ (6.11.2019)

בשעה 18:00 באולמי "גן הפקאן" - נתיבות

בהשתתפות גדולי ומאורי ישראל שליט"א

סביב שולחנות ערוכים כיד המלך

ינעים את הערב הזמר והפייטן אופיר סלומון

במהלך הערב יוגרלו פרסים יקרי ערך

לקניית כרטיסי הגרלה וכניסה בסך 520 ש"ח ולקניית נרות

ניתן ליצור קשר בטלפונים:

052-7181805/67 | 050-4104217

2500 ₪ או 1000 ₪ או 500 ₪

2500 ₪ או 1000 ₪ או 500 ₪

קניית כרטיס כסף

היפרדה

ומה פוסק יקרי ערך

ג'מיה איתן קולאון

לבקשת קבלה

gibrikathshem@gmail.com

עשרה גרם ומשהו כבר יש לך בזה שלשים סיס, ולכן חולה שלוקח אוכל ביום כיפור אל תתן לו שלשים גרם לחם, אלא פחות מחצי דהיינו קצת פחות מחמשה עשר גרם. ואם הוא לא צריך אוכל אז מספיק שתיה בשיעור ארבעים סיס. ואם הוא רוצה דבר שיש בו גם אוכל וגם שתיה אז תתן לו חלב, כי הוא גם מזין וגם מרווה. (שם אות כ"ח).

יא. וצריך לאכול את השיעורים הנ"ל בזמן של כדי אכילת פרס. כמה זה? **שבע דקות** ויש אומרים עשר דקות. והשיעור הזה נע בין ארבע דקות לאחת עשרה דקות. כי אליבא דכף החיים (סימן ר"י סק"ח) שיעור אכילת פרס הוא בין ארבע לחמש דקות שזה שיעור אכילת שלש ביצים, וא"כ השיעור הכני קצת זה ארבע דקות, ואילו הרב עובדיה ע"ה (ביחוד דעת ח"י ל"ט) מביא שיש אומרים שזה אחת עשרה דקות, וא"כ זה השיעור הגדול ביותר. והרב שם אומר לקחת ממוצע שזה שבע דקות. אבל אם זה לא דחוף אז יותר טוב לזכור עשר דקות כי זה מספר עגול, ולכן כל עשר דקות יתנו לחולה לפי השיעורים שאמרנו. (שם אות כ"ט).

יב. ולפעמים יש חולה מסוכן שצריך לתת לו משהו חם, ואתה לא יכול לחמם לו אוכל כל עשר דקות, אז מה עושים? **אפשר לסמוך על הרמב"ם** (פ"ג מהלכות שביתת עשור ה"ד) **ורבי יצחק בן גיאת** (ספר מאה שערים דף ג') **ומרן** (סי' תרי"ח ס"ח) שסוברים שמעיקר הדין **אפשר לתת כפית אחר כפית ואין בזה שום בעיה**, למה? כי השתיות לא מצטרפים אלא רק בשיעור שתיית רביעית, והרי כמה זמן ואולי לשתות רביעית? רבע דקה, וכ"כ שאותה נותן כפית אחר כפית. **אפילו לא אחר כף, אין בזה שיעור ארבעים סיס, אז אתה יכול לתת. אבל אם החולה יכול להעמיק קצת אז תתן לו כל עשר דקות אוכל בשיעור שלשים סיס ומים בשיעור ארבעים סיס. ואם תרצה תתן לו חלב שיש בו הכל.** (שם אות ל').

יג. אם המעוברת הריחה אוכל ביום כיפור ואמרה: איזה ביטול יפה, איזה מרק נפלא, אני רוצה לאכול מזה! אז לוחשים לה באוזן "היום כיפור". ובמדה וזה לא עוזר והיא מוכרתה לאכול, אז מביאים לה כמה טפות בכפית. ואם גם זה לא מספיק אז נותנים לה יותר עד שהיא תרגע ותתיישב דעתה. (שם אות כ"ז).

יד. היה מעשה שלא היתה סכנה למעוברת אלא רק לתינוק. ומצאתי במשנה ברורה (סי' תר"י בשעה י"ב צ"א) שאומר שלפי רש"י (יומא פ"ב ע"א, ב"ה עובדה) עוברה שהריחה נותנים לה לטעום לא מפני הסכנה שלה אלא מפני הסכנה של הוולד, וא"כ משמע שגם בסכנה של הוולד מתחשבים. ואח"כ מצאתי שככה משמע גם בלבובש (שם אות ב, ומוזב בכף החיים שם אות ז), ואח"כ מצאתי שככה משמע גם בהלכות גדולות (הלכות יום הכיפורים). ואחרי שנים נדפס ספר חזון עובדיה של הרב ע"ה, ושם (הלכות יום הכיפורים עמוד ר"ז, פ"ד נתן לאבינוים) מצאתי שהביא ככה משם הרב אורבך (הלכות שלמה מועדים עמ' פ'). ולכן פסקתי שמותר לה לשתות מיץ (כי מיץ יש בו גם סוכר) אבל במדה, מה זה במדה? שכל עשר דקות תשתה, למה? כי לכתחילה גם בשתיה צריך לחכות שיעור כדי אכילת פרס וכמו שסובר הראב"ד (בהשגות פ"י מהלכות תרומות ה"ג), ולכן כל עשר דקות תשתה שיעור ארבעים סיס, ואיך תדע? תקח בקבוק של תינוקות (והרי היא מחכה לתינוק אז שתקח מעכשיו בקבוק של תינוקות...) ותמלא מיץ ארבעים סיס, וכל עשר דקות תשתה כמות כזאת. וככה היא עשתה וב"ה נולדה לה בת בשעה טובה ומוצלחת (והבת הזו נישאה היום והכל בסדר ב"ה). (שם אות כ"ז).

טו. אם אדם מרגיש בעצמו שהוא חייב לשתות, אפילו כל הרופאים אומרים לו שהוא לא צריך, לא ישמע אליהם, כי הגמרא (יומא פ"ג ע"א) אומרת "לב יודע מרת נפשו", כלומר יודע את המירות של נפשו, כי הוא מרגיש את עצמו יותר טוב מכולם, רק שהוא לא יכול לספר בעיותיו לאחרים. היה מעשה ברבי יחזקאל אברמסקי שהיה רב ברוסיה, והנה ביום כיפור בא אליו בחור בן שמונה עשרה, "בחור כארזים", ואמר לו" הרב, אני לא מרגיש טוב, האם מותר לי לשתות? אמר לו: תחכה עוד קצת, אחרי כמה דקות הבחור נפל ומת. אז הרב אמר: איזה עוון יש לי, כי אם אדם מרגיש אז צריך לשתות, אמנם לשיעורין אבל צריך לשתות. ולכן הוא אמר כלל: אם אתה רואה בצום בן אדם שלא מרגיש טוב, תתן לו מיד לשתות. לכן צריך לשים לב בזה. (עלון מס' 82 אות כ').

טז. אם האשה צריכה עזרה עם הילדים וכדו', הבעל צריך

לחשוב עליה ולעזור לה בצום. תמיד צריך לחשוב על בן אדם. פעם הרב עובדיה ע"ה, בשעת הנעילה ביום כיפור, שמע שאשה התעלפה בעזרת נשים, ואמרו לו: עוד מעט יוצא הצום וניתן לה לאכול, אמר להם: אין דבר כזה עוד מעט, תביאו אמבולנס מיד. הרב אמר ועשו ככה. בא אמבולנס ובדקו אותה, ואמרו שאם היא מוכיחה עוד כמה דקות היא היתה הולכת מהיעולם. לכן אל תעשו חומרות בדברים בטלים, והרי זה הדין "וחי בהם ולא שימות בהם" (יומא פ"ה ע"ב), ואפילו בחור בן שלש עשרה צריך לזיזוהר בזה. רבי כלפון ע"ה (שרית שאול ונשאל ח"ד סימן כ"ז) כותב על עצמו: הייתי בגיל קרוב לבר מצוה וצמתי בכיפור, אבל במנחה הרגשתי כ"כ לא טוב, עד שכולם מתפללים ואני לא יכולתי לדבר. לקחו אותי הביתה וגרדמתי עד הערב ובגסי נסים נשארתי בחיים. ולכן אדם צריך להסתכל ולהשיג על הילד, לראות אם הוא צריך משהו בצום. צריך לשים לב לכל הדברים האלה. (עלון מס' 129 אות ז').

ז. במצוא כיפור תוקעים בשופר. והתוספות (במסכת שבת דף קס"ו ע"ב, ב"ה ואמא) אומרים שזה היה בשביל להודיע לאמהות להאכיל את הילדים שלהם, כי לפעמים הילדים היו עייפים והלכו הביתה לפני גמר התפלה, והם לא יודעים מתי לאכול, ולכן כשהן שומעות את השופר אז הן יודעות שאפשר להתחיל לאכול, וככה היה מאז ומתמיד. ולכן **אבא ע"ה** בחוץ לארץ היה אומר לחכות עשרים דקות אחרי השקיעה ואז לתקוע בשופר, כי יש כאלה שתוקעים מהר אבל בזה גורמים שאנשים יאכלו לפני הזמן, ועשרים דקות זה מינימום (כי זה שיעור "תלפתא רבעי מיל" אליבא דהרמב"ם שזה שמונה עשרה דקות אז נעלל את זה לעשרים). אבל כאן בארץ ישראל הרב טיקוצ'ינסקי בדק מתי נראים שלשה כוכבים שכל אחד יכול לראות אותם, וראה שזה אחרי שלשים ושבע דקות, ולכן בארץ ישראל מחכים שלשים ושבע דקות בערך. ולא מלבד המציא את זה, אלא זה כתוב בברכי יוסף (סימן רס"א אות א) בשם בעל

גינת ורדים (בכתב יד, והתשובה הזאת נדפסה בשו"ת מהר"י פראיי סי' נ"א) שרוב ישראל נוהגים במוצ"ש שלשה מילים אחרי השקיעה מדליקים את הנר, וכמה זה שני מילים? שלשים ושש דקות (לפי מרן שהמיל זה ח"י דקות), וא"כ זה החשבון. **ולא כדאי להחמיר ולחכות עם התקיעה עד זמן רבנו תם**, למה? כי יש כאלה עייפים וחלשים. ורק אחרי שגומרים ערבית אפשר להגיד: **"מי שיכול שיחכה עד רבנו תם ותבא עליו הברכה"**. (עלון מס' 32 אות ל"ו).

יח. בתפלת נעילה אומרים "אל נורא עליה המצא לנו מחילה בשעת הנעילה". והרב עובדיה ע"ה פעם הביא מדרש (ואח"כ ראיתי את זה בספר הדרושים שלו. מאור ישראל - דרושים עמ' ע') **שבשעת הנעילה הקב"ה מוציא החוצה את כל המלאכים הטובים והרעים, ואומר להם "עכשו אני מחליט", ומה עושה שם? הוא אומר: למרות כל מה שעשית עם ישראל, אני אוהב אותם ומגיע להם זכות, כי יש הרבה לימוד זכות עליהם** (ע"פ הירושלמי סנהדרין פ"א ה"א). לכן אומרים "המצא לנו מחילה", כלומר אם אין להם זכות תמצאי יש מאין. אבל היום יש זכות לישראל, כי מי יכול להחזיק מעמד אחרי איומה כמו שהיתה בדורנו? מי יכול להחזיק מעמד אחרי שבעים שנה של קומוניזם ברוסיה? מי יכול להחזיק מעמד אחרי כל הפיתויים וכל האיפונים הרשעים האלה? ואם הם החזיקו מעמד המחילה מוכנה להם, רק לחזור בתשובה והכל יהיה בסדר. הדבר הזה שחייבנו בגלות אלפיים שנה ונשארונו הודים, זו זכות גדולה מאד, איך אני יודע היום מתי שבת? כי זה נשמר ככה מדור לדור, "שמרו בני ישראל את השבת לעשות את השבת לדורותם" (שמות ל"א ט"ז), אם שומרים שבת אחת יכולים להמשיך בזה, אבל אם טועים שבת אחת כבר נגמר הכל. לכן זה מה שאנחנו מבקשים "המצא לנו מחילה", זו זכות גדולה מאד שאפשר לדבר על ישראל. לכן לא לדבר שום מלה רעה בכיפור, והואי בכל עשרת ימי תשובה. (עלון מס' 130 אות כ"ג).

בס"ד

פדיון כפרות

ניתן להעביר את פדיון כפרות למוסדותינו הקדושים ולהיות שותפים בהפצת התורה לאלפים התורמים יתברכו בערב יום כיפור.

למסירת שמות ותרומות חייג עכשיו:
08-6727523

או במייל: rahamim012@12.net
או דרך האתר: yhr.org.il

חיים שאל
גמ"ח "חיי בהם" - שיעור אירגון "חיים שאל"

מיוחד ליום כיפור ניתן לקבל אצלם חינם

- כסות לוחש - "סוטה נכונת" 17 עמ"ס
- דפי תורות לחיים חוקקים לאכל ולשתות ביום הכיפורים
- קיסוסת קסבת - "פוח נשאר" לחילה (למרות מניחים ריבון)
- שם חול - למיית כ"ה דקת (הפגמים מינים בהשולל)
- סוּך בן כרובים כמות המצאת על סוס נכונת (שולחם) במחיר הקטן

שעות פעילות הגמ"ח 17:00-22:00

בית ההוראה - כסא רחמים יעיל קו פתוח לשאלות בענייני צום יוה"כ
ביום שני ח' תשרי בין השעות 14:00 - 17:00 טלפון: 03-5500228

בברכת "החסידות" מחלה מקרבך"

ארגון "חיים שאל" רחוב צה"ל 8 אצת כניסה ראשונה קומה מינוס 3
לפרטים ולביירוים טלפון: 0504 112655

אי בתאונה?

הלכה נאמנה

ב. בליל יום הכפורים יש לנו פייט נפלא מאד, "לך אלי תשוקתי". הפייט הזה יש בו גם דווי שאומרים: "ואשמתי וארבתי וכו". ובגלל המנגינה אומרים את זה מלרע, וממילא הופכים את המשמעות, כי בעברית יש משמעות למלעיל ומלרע, ואם אתה מחליף ביניהם אתה משנה את המשמעות, וכאן אם תאמר "ואשמתי וארבתי ובגדתי ובזיתי" מלרע פרושו אני אמשיך לאטם ולארוב ולבגד ולבזות וכו, ולכן צריך לומר "ואשמתי וארבתי" מלעיל. וצריך לכוון את המנגינה שלא תחליף את המשמעות. (גליון 32 אות ח', וגליון 82 אותיות כ"א וכ"ב).

א. יש כדורים "קלי-צום", ואנחנו משתמשים בהם. חכם אַחַד (מובא בשדי חמד מערכת יום הכיפורים סי' א' אות י"ח) אומר שפינו שהתורה אַמְרָה "ועניתי את נפשותיכם" (ויקרא כ"ג ל"ב), אז צריך להתענות ואסור לקחת כדורים פאלה. אבל מן הרב עובדיה זצ"ל כתב תשובה בזה (בשר"ת יביע אומר ח"ט סימן נ"ד), וכתב שלא כן הדין, והביא ראיה מהגמרא (יומא ע"ד ע"ב) שהעניו של כפור זה בשוב ואל תעשה, כלומר תשוב ואל תאכל, אבל לאכל לפני כן זה מתיר. וכי יעלה על הדעת שאדם צריך להפסיק את האכילה שעתים-שלוש לפני כפור? הרי אפשר לאכל עד שאגיע הזמן, ולכן מתיר גם לקחת כדורי "קלי-צום" אם הם מקלים עליך את הצום.

חידה

דבריו כשם משפחתו

תשובה לחידה נמצאת בגליון הנוכחי

תשובות ניתן לענות בקו בית נאמן 079-9270505 שלוחה 21 (חובה לציין שם ותוכנית) נא לשלוח התשובות עד יום שני בערב

פתרונות מיליון קודש:

מתוך החידה: מי היה דודו של האנן הקדוש רבי נתן מברסלב? האנן הקדוש רבי ברוך ממז'בוז (נכד רבנו הבעל שם טוב הקדוש, נפטר בשנת תקע"ב). הווכח: מרדכי אליהו - ירושלים.

מתוך מי בתמונה: כבוד קדושת האנן האדמו"ר הבית ישראל מגור זצ"ל (נפטר בשנת תשל"ז). הווכח: אלי מליק - פתח תקוה.

ידע ידע

את הפייט הזה כל לילה בארבעים יום של הסליחות, ואפילו שפתיב שאומרים אותו רק בעשרת ימי תשובה. המלים שם כל כך יוצאות מלב טהור פצוץ וגריא, באמונה פשוטה וטבעית. "ועשה לטובה אות, וחוץ נפשות עצובות, למי ישע צמאות", צמאות למים של ישועה. הבקשה הזאת נתמלאה אחר מאות שנים, והיום רואים את הישועות בעזרת ה', בלי שום ספק בעולם. (גליון 128 הערה 1).

ג. רבי סאסי הפנהו הרב הראשי בגרובא היה חכם גדול, ונפטר בשנת תרס"ה. בגרובא היה אומרים: אם אתה רוצה ללמד עיון תלמד בספרים של רבי סאסי פהן: זכות יצחק על מסכת גטין, ברפת ה' על מסכת ברכות ומסכת שבת, וש"ת זרע דוד. (שם הערה 30).

א. יש משניות עתיקות מאד שלא רבי רבי יהודה הנשיא - רבנו הקדוש] כתב אותם, אלא היו עוד לפניו. ראיה לדבר, בסוף מסכת פלים (פרק ל' משנה ד') כתוב: "אמר רבי יוסי, אשירי: פלים שנקנסת בטמאה ויצאת בטרהר", והרי רבי יוסי היה לפני רבי, כי הוא היה תלמידו של רבי יעקבא, ועד רבי יש שנים-שלושה דורות, אז אם כן מה זה "אשירי פלים"? אלא המסקנות היו ערוכות כבר לפני כן, ורבנו הקדוש רק סדר אותם: כאן רבי מאיר אומר וכאן רבי יהודה אומר ובדומה, אבל עקרי המשניות היו כתובים. (גליון 81 הערה 39).

ב. הפייט "למענה אלקי", כל כך מתוק, המתחר רבי דוד בן בקודה, ולא ידוע לי מתי חי. מן הרב עובדיה זצ"ל היה אומר

ילדי גאלה

בית נאמן לילדים

מתוך שיעוריו של רבנו מרן ראש הישיבה שליט"א

לע"נ גאולה בת הרבנית אסתר מאוזו ע"ה

גליון 136

למען תספר

עברות שבין אדם לחברו

"עברות שבין אדם לחברו, אין יום הכפורים מכפר עד שיצא את חברו" (שלחן ערוך סימן תנ"ו סעיף א'). לא כמו אמות העולם שאדם יכול לעשות כל עברה שיצא, ואחר כך הולך לראש הדת שלהם - הכפר, ומספר לו על העברה, וצריך לשלם קסף לפי "מחירון" שעל כל עברה תשלם כך וכך, אם זו עברה גדולה צריך הרבה קסף, אם זו עברה קטנה צריך פחות קסף וכי, הכל לפי העברות. אבל התורה אומרת הפוך: אם פגעת בחבר שלך עליך לבקש ממנו מחילה, ואל תשחק בזה. הרב פרי חדש (הלכות יום הכיפורים שם) אומר בשם רבי שמואל גרמייאן, שאם אדם עובר עברה בין אדם לחברו, יש לו שתי עברות: בין אדם לחברו ובין אדם למקום, למה? כי התורה אמרה "לא תעשק" (ויקרא י"ט י"ג), "לא תגזול" (שם) וכדומה, ואם כן בכל זה לא רק פגעת בחבר אלא פגעת גם בכבוד הקדוש ברוך הוא. ולכן אם לא תבקש מחילה מחברה, הרי גם החלק שביןך ובין הקדוש ברוך הוא לא נמחל, ולכן אפילו אם תעשה כל הודוים ותבכה ותוריד דמעות כפנים, הרי אתה צריך קדם כל לבקש מחילה מחבר שלך.

ולא רק על מעשה אלא גם על דבור של עלבון, כי לפעמים על מלה אחת סובלים ה' ירחם. אדם יזהר בזה, כי המעליב את חברו זה לא קל. ולפעמים עלבון נשאר בלבו של אדם, ואחרי כמה שנים הוא זוכר את זה, לכן אל תעליב את חברך אלא תשקל כל מלה, ואם העלבות תבקש ממנו מחילה.

בגמרא (יומא דף פ"ז עמוד א') יש ספור על רב שהיה לו "מלתא בי טבחא", כלומר היה לו "תקרית" עם איזה טבח, והטבח היה מדבר עליו. אז רב אמר: 'בוא נלך ונתפס אותו'. בא רב והוא תלמידו של רב ושאל אותו: "איפה הרב הולך?" אמר לו: "להתפס עם הטבח", אמר לו: "אזיל אבא למקטל נפשא". המלה "אבא" זה לשון פבד, כלומר מורי ורבי הולך להרג נפש לפי הבין שהטבח לא ינהג בפניה ויעגש, כמתאר לפנינו אמר לו רב: "למה להרג נפש? אני מתפס אותו". והנה קטוב הגיע לשם, הטבח שהיה טפס ראה אותו ואמר לו: "אבא את זיל", כלומר לך מקאן, אני לא צריך אותך. רב ראה שאי אפשר להסתדר אתו, חזר הביתה. אחר כך הטבח לקח את ה"קופיץ" שזה הספין שלו, כדי לחתוך את האברים של הבהמה, ופתאום הקופיץ קפץ עליו ונכנס לגרון שלו והרג את עצמו. (במעשה זה נקרא רב בשם "אבא", המלה "אבא" יש לה שני פירושים, רש"י בכל מקום מפרש שזה לשון פבד (ע"י חולין ל"ח ע"א רש"י ד"ה לאבא, ועוד), והתוספות (שם בד"ה אצטרין) כתבו שזה שמו הפרטי של רב. והגמרא כאן הביאה את זה שנה אחר שנה, אז פאשר רב הווא אמר לרב "אזיל אבא למקטל נפשא" הוא התפון לומר בלשון פבד: הרב שלי, שהרי רב הווא תלמידו ולא יכול לקרא אותו בשמו, ואלו אחר כך פשהחצוף הזה אמר "אבא את", הוא התפון על השם הפרטי שלו. ויכול להיות שיש בזה שני קטוב בפסוק של המלה, שאם אומרים "אבא" כפי"ת רפניה זה לשון פבד, ואם אומרים "אבא" כפי"ת דגושה זה שם פרטי. ואמ"ל). מקאן אתה לומד שמי שלא פגע אינו חייב לבקש מחילה, אלא רק הפוגע בלבד. ואם יש ספק מי פגע, אז שיקבשו שניהם מחילה (ואם אתה ידע שהפוגע לא יבקש מחילה, אז תשב בבית ותאמר: "הריני מוחל לפלוגי על מה שעשית לי בשנה הזאת"). (גליון 82 אותיות ט' - י"ב והערה 15).

הגאון הקדוש רבנו חיים חורי מלמד זכות

אחרי "כל נדרי", היה רבי חיים חורי זצ"ל מלמד זכות על ישראל, ואומר: רבון העולמים, תראה איך אחרי גלות ארצה פזאת, מוכרים את ספר כל נדרי במחיר גבוה מאד, ומי שקנה את הספר לא לוקח אותו הביתה, אלא רק מעביר אותו מההיכל לתבה, ועל זה הוא מוכן לשלם אלפי פראנקים. זו זכות גדולה מאד. צריך תמיד ללמד זכות על ישראל, במיוחד ביום כפור. (גליון 130 אות כ').